Газета Верховної Ради України

Голос України

№ 209 (2456) ▪ Вівторок, 14 листопада 2000 року ▪ Ціна договірна

Надзбручанського краю намисто

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

▪ *1796 р. У Лисичанську збудовано першу шахту Донбасу.*
▪ *1907 р. Народилася шведська письменниця Астрід Ліндгрен, яка придумала для дітей Карлсона і Пеппі Довгупанчоху.*
▪ *1918 р. Створено Українську Академію наук.*
▪ *1924 р. У Катеринославі народився майбутній видатний скрипаль Леонід Коган.*
▪ *1928 р. Народився Віталій Масол, у недавньому минулому — глава українського уряду.*

14 листопада

Розмов про відставку не чув

— Я не думаю, що є підстави говорити про відставку Прем'єр-міністра України Віктора Ющенка, — заявив на вчорашній прес-конференції Голова Верховної Ради України Іван Плющ. — Таких намірів, слів чи бажань я не чув від Президента України з перших днів свого перебування на посаді глави парламенту до сьогодні. Головне нині, наголосив І. Плющ, це бюджетний процес. За його словами, якщо уряд подасть проект держбюджету на 2001 рік, як і обіцяє, до 16 листопада, його постатейний розгляд у парламенті може відбутися наступного четверга, 23 листопада. Тоді розклад сесії може бути змінено і замість роботи в округах депутати працюватимуть у пленарному режимі.

Докладніше про прес-конференцію Голови Верховної Ради читайте у наступному номері «ГУ».

Співочі голоси України

11 листопада у Національному палаці «Україна» журі конкурсу оголосило другого лауреата конкурсу «Голос України». Ним став 29-річний випускник Київської консерваторії, а нині артист Тернопільського обласного драматичного театру імені Тараса Шевченка Борис РЕПКА **(на знімку праворуч)**. Він виконав «Молитву Андрія» з опери С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм» та у складі тріо пісню Е. Ді Капуа «Моє сонце». Правильність нашого вибору підтвердила овація, яку влаштували Борису під час вручення йому диплома «Голос України» та приза газети.

Киянам, як завжди, щастить: на звіти-концерти майстрів мистецтв та народної творчості областей, присвячені десятій річниці Незалежності України, з усіх усюд привозять найкраще. Так і минулого суботнього вечора глядачі стали свідками грандіозного дійства, для організації якого до столиці приїхало близько 1300 тернополян, — грали, співали і танцювали таланти Тернопілля.

(Закінчення на 16-й стор.).

А Актуально

Не лише наша проблема

У разі якщо міжнародна спільнота не виконає свої зобов'язання щодо фінансування робіт із закриття Чорнобильської АЕС, Верховна Рада «може прийняти адекватне рішення». Про це сказав заступник Голови Верховної Ради України, заступник керівника оргкомітету з підготовки ЧАЕС до закриття Степан Гавриш, прогнозуючи можливе рішення народних депутатів за результатами парламентських слухань з проблем закриття ЧАЕС, які мають відбутися 5 грудня.

Верховна Рада має «з великою повагою ставитися до всіх пропозицій, які пов'язані із закриттям станції». Сьогодні Україна готова виконати своє зобов'язання щодо закриття ЧАЕС, однак має недостатньо економічних ресурсів для того, щоб зробити це в повному обсязі. За словами Степана Гавриша, у разі якщо не буде введено в експлуатацію два блоки на Рівненській і Хмельницькій атомних станціях, це може призвести до розбалансування української енергетичної системи. А в підсумку, вважає С. Гавриш, «маючи і без того складну ситуацію в енергетичному комплексі, ми можемо створити умови для економічного колапсу в державі... Українські парламентарії, звичайно, не можуть погодитися з таким прогнозом розвитку подій».

Не заховаєш

За повідомленням агентства «InfoArt», інформація про клієнтів швейцарського банку «Credit Suisse» стала доступною всім. Він випадково розмістив конфіденційну інформацію про своїх клієнтів на загальнодоступних сторінках свого інтернет-сайту.

За іронією долі серед постраждалих фігурує й відомий англійський актор Роджер Мур, котрий був одним із виконавців ролі агента 007.

У швейцарській газеті «Blick» повідомлялося, що таким чином було опубліковано дані про рахунки 675 клієнтів банку.

ГУ Спробуй і виграй

Продовжуємо публікувати перелік призів для розіграшу серед передплатників. Нам виділяють;

ВАТ «Романівський склозавод» (Житомирська область, голова правління Віктор Куницький) — вироби з кришталю.

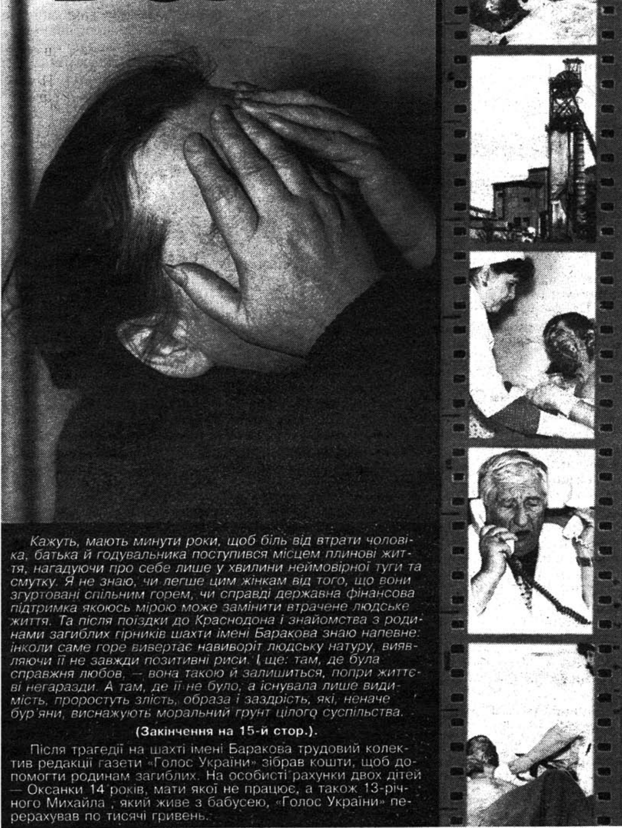
Виробники Чернівецької області:

Акціонерне товариство «Виробничо-торговельна фірма «Мальва» (генеральний директор Ніна Кулінська) — набір панчішно-шкарпеткових виробів;

Акціонерне товариство «Розма» (голова правління Володимир Красовський) — чоботи гумові на поліпшеній підошві;

Акціонерне товариство «Роси Буковини» (голова правління Валентина Грінченко) — блок лікувальної мінеральної води «Йодіс».

ВИПРОБУВАННЯ БОЛЕМ

Кажуть, мають минути роки, щоб біль від втрати чоловіка, батька й годувальника поступився місцем плинові життя, нагадуючи про себе лише у хвилини неймовірної туги та смутку. Я не знаю, чи легше цим жінкам від того, що вони згуртовані спільним горем, чи справді державна фінансова підтримка якоюсь мірою може замінити втрачене людське життя. Та після поїздки до Краснодона і знайомства з родинами загиблих гірників шахти імені Баракова знаю напевне: іноді саме горе вивертає навиворіт людську натуру, виявляючи її не завжди позитивні риси. І ще: там, де була справжня любов, — вона такою й залишиться, попри життєві негаразди. А там, де її не було, а існувала лише видимість, проростуть злість, образа і заздрість, які, неначе бур'яни, виснажують моральний ґрунт цілого суспільства.

(Закінчення на 15-й стор.).

Після трагедії на шахті імені Баракова трудовий колектив редакції газети «Голос України» зібрав кошти, щоб допомогти родинам загиблих. На особисті рахунки двох дітей — Оксанки 14 років, мати якої не працює, а також 13-річного Михайла, який живе з бабусею, «Голос України» перерахував по тисячі гривень.

! У номер

Гострі питання взаємними докорами не розв'язати

Учора ввечері до Москви відбула міжпарламентська група «Україна—Росія» на чолі з народним депутатом України Володимиром Яценком. Як повідомив «ГУ» Володимир Михайлович, у складі групи — 11 депутатів, котрі представляють усі фракції Верховної Ради. Метою візиту є активізація міжпарламентських зв'язків, які останнім часом через об'єктивні причини були не на належному рівні. «Гострі питання треба розв'язувати за столом переговорів, а взаємні безадресні докори не приносять користі нікому, — підкреслив В. Яценко. — У Москві ми хочемо скласти план спільних практичних дій». Сьогодні запланована робота нашої депутатської групи в Держдумі РФ, а завтра відбудуться зустрічі в Раді Федерації, Політкомітеті у справах СНД, російському МЗС і Посольстві України в Росії.

▪ *На Женевській конвенції-2000 Нікопольський південнотрубний завод нагороджено Міжнародною платиновою зіркою за якість.*
▪ *Приріст промислового виробництва в Україні за десять місяців цього року становить 11,9 відсотка.*
▪ *Унаслідок дощової погоди та поривчастого вітру в Сумській області обірвано лінії електропередач в 64 населених пунктах.*
▪ *30 приватних будинків в Одесі підтоплено через пошкодження водоводу.*

Постатейно проект бюджету, можливо, читатимуть ще в листопаді

P. S.

Що уряд пропише

Пленарний тиждень у парламенті розпочнеться з дня уряду, на якому депутати заслухають інформацію Кабінету Міністрів про стан фінансування системи охорони здоров'я та про працевлаштування випускників 2000 року і неповнолітніх.

За даними уряду, рівень загальної захворюваності населення залишається високим. На кінець 1999 року цей показник становив 141 тисячу 186 випадків на 100 тисяч населення. Найпоширеніші хвороби органів дихання, системи кровообігу, органів травлення, серцево-судинні. Фінансування системи охорони здоров'я України протягом останніх років є наслідком загальної економічної ситуації в державі.

За 1998 і 1999 роки видатки зведеного бюджету на охорону здоров'я становили відповідно 84,7 та 84,8 відсотка до затверджених асигнувань. Нинішнього року уряд відзначає поліпшення стану фінансування охорони здоров'я з державного бюджету. За 9 місяців 2000 року на охорону здоров'я спрямовано на 386,3 млн. грн. більше проти минулого року.

Залишається гострою і проблема працевлаштування випускників навчальних закладів у 2000 році. Наприклад, серед випускників вузів працевлаштовано 83 відсотки.

У вівторок парламентарії обговорять зміни до деяких податкових законів, зокрема щодо встановлення нульової ставки мита на бензини та дизпальне, зміни до закону про державну підтримку ЗМІ та соціальний захист журналістів, законопроекти про материнство і дитинство, про правовий статус закордонних українців та багато інших.

Голова Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки Олександр Гудима запропонував внести до порядку денного проект постанови ВР про проведення у грудні парламентських слухань щодо стратегії енергетики в Україні, а також розгляд двох законопроектів про особливості передання в концесію магістральних трубопроводів. Планується повторно розглянути ряд законопроектів з пропозиціями Президента, зокрема, про політичні партії в Україні, про статус депутатів місцевих рад.

Щодо розгляду проекту бюджету-2001 року, то, незважаючи на попередні заяви, його буде розглянуто не раніше 30 листопада. Це пояснюється тим, що уряд тільки 14 листопада планує обговорити підготовлений до другого читання проект, обіцяючи внести його на друге читання до парламенту 16 листопада. Отож головний фінансовий документ держави розглядатиметься після роботи депутатів у виборчих округах.

Юліана ШЕВЧУК.

Фотофакт

Біля Київської держміськадміністрації об'єднання «Молодь України» провело акцію проти свавілля чиновників.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Нові вибори не віщують переворот

Готується законопроект

Хоча до наступних парламентських виборів ще два роки, у Верховній Раді вже кипить робота над новим виборчим законом. Попередні виборчі кампанії висвітлили стільки недоліків чинного законодавства, що парламент, як кажуть депутати, приречений його вдосконалювати.

Яку саме з виборчих систем визнати найоптимальнішою для України: мажоритарну (за виборчими округами), пропорційну (за партійними списками) чи змішану? Довколо цього і розгорілася основна дискусія.

Ще 18 листопада 1999 року після розгляду в сесійній залі кількох проектів нової редакції закону «Про вибори народних депутатів» парламент прийняв у першому читанні законопроект, внесений депутатами-комуністами Г. Пономаренком та А. Пейгалайненом. Принциповою відмінністю від чинного виборчого закону є проведення виборів до парламенту на суто пропорційній основі (за партійними списками). Однак невдовзі дві групи народних депутатів — Ю. Іоффе та члени депутатської групи «Трудова Україна», а також О. Марченко, С. Гавриш та ін. — внесли проекти постанов про неприйнятність цього проекту закону.

Прибічники збереження мажоритарної системи вказують на те, що вибори за партсписками обмежують конституційні права громадян бути обраними. Адже партії, яких нині в Україні зареєстровано 106, представляють лише 2 відсотки населення. Депутатів-списочників нині мало знають виборці, вони віддаленіші від народу, ніж мажоритарники, котрі мусять регулярно приймати в окрузі виборців і вислуховувати весь «потік сліз».

Прихильники пропорційної виборчої системи наголошують на потребі політичного структурування суспільства. Політичні партії, які пройдуть до парламенту, нестимуть відповідальність за стан справ у державі. «Якщо вибори відбуватимуться за округами, дуже важко буде сформувати парламентську більшість», — вважає депутат Олександр Масенко (фракція КПУ).

Дехто з депутатів схиляється до збереження у виборчому законі змішаної системи виборів — половина депутатів обирається за округами, половина — за партійними списками. На думку заступника глави парламенту Степана Гавриша, змішана виборча система, з одного боку, сприятиме структуруванню суспільства в політичному сенсі, з другого, — збільшить відповідальність народних обранців перед виборцями. Лунають і пропозиції запровадити так звану британську виборчу систему, за якою вибори відбуваються в одномандатних округах, але кандидатів у депутати висувають політичні партії.

Загалом від народних депутатів надійшло більш як 1000 поправок. Свій законопроект розробила і Центральна виборча комісія, хоча вона має право законодавчої ініціативи не за Конституцією, а за законом про ЦВК.

Після гострої дискусії профільний парламентський комітет прийняв рішення рекомендувати парламенту відхилити два проекти постанов про неприйнятність ухваленого в першому читанні законопроекту про вибори народних депутатів України на пропорційній основі. За оцінкою Ю. Іоффе, це засвідчило, що «праві й ліві мають спільну позицію щодо запровадження пропорційної системи виборів». Скажімо, зійшлися комуністи і... рухівці. Тепер слово за парламентом. Якщо він не визнає законопроект неприйнятним, розглядатиме його в другому читанні, якщо визнає — робота розпочнеться з нуля.

Юліана ШЕВЧУК.

Коментар постійного представника Президента України у Верховній Раді Романа БЕЗСМЕРТНОГО:

— Україні необхідно застосовувати ту виборчу систему, яка адекватна соціальному структуруванню суспільства. Ні новий виборчий закон на пропорційній основі, ні побажання окремих депутатів чи політичних сил не змінять політичної структури у державі, оскільки вона ґрунтується виключно на майновому, фінансовому розшаруванні суспільства.

До того ж будь-яка з виборчих систем коригується технологіями. Скажімо, можна запровадити пропорційну систему, але через виборчі технології перетворити її на виключно мажоритарну. І навпаки.

Для прийняття закону про вибори, яким визначатиметься система обрання до Верховної Ради 2002 року, потрібна лише політична воля і політичне рішення парламенту. Однак ухвалення будь-якого документа не здійснить перевороту в політичній розстановці сил.

Акція

Нужденним допоможуть

У Києві щороку проводитимуть доброчинну акцію з підтримки малозабезпечених верств населення «Милосердя». З цією метою міський голова Олександр Омельченко підписав розпорядження про створення постійно діючого організаційного комітету з підготовки й проведення акції «Милосердя».

Цього року її буде проведено в районах Києва до початку грудня 2000 року. Мета заходу — допомога літнім людям, інвалідам, одиноким непрацездатним громадянам, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

У комітетах ВР

Бібліотека — духовний центр

Головам обласних державних адміністрацій

До комітетів Верховної Ради України з питань культури і духовності та з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму постійно надходять звернення про вкрай складну ситуацію, в якій опинилися обласні бібліотеки для юнацтва.

Такі бібліотеки сприяють формуванню світогляду, громадянської позиції, моральних принципів, виховують у молоді національну свідомість, патріотизм, культуру і духовність. Існування самостійної мережі юнацьких бібліотек є унікальним явищем у світовій практиці. Вони не лише обслуговують сотні тисяч читачів, а й виконують у своїх регіонах роль інформаційних, культурно-просвітницьких центрів для різних прошарків молоді.

Молодь — найчисленніша категорія читачів, це майже 70 відсотків від загальної кількості користувачів бібліотек. Книжкові фонди юнацьких бібліотек налічують до трьох мільйонів джерел інформації.

Необхідність у цих закладах для молоді нині особливо актуальна. Незважаючи на це, більшість із обласних юнацьких бібліотек не має достатніх бюджетних асигнувань на поповнення книжкових фондів, розвиток матеріальної бази, здійснення методичної допомоги бібліотекам у регіонах тощо. У 1999 році суми бюджетних асигнувань на придбання літератури і періодики становили, наприклад, у Львівській обласній бібліотеці для юнацтва — 3 тис. грн., в Івано-Франківській — 8,8 тис. грн., у Закарпатській — 7,8, Рівненській — 8,9.

Сподіваємося, що місцева влада зробить усе можливе для збереження мережі бібліотек для юнацтва, підтримає кожну бібліотеку і сприятиме її розвитку.

Лесь ТАНЮК,
голова Комітету з питань культури і духовності;
Валерій БОРЗОВ,
голова Комітету з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму Верховної Ради України.

Закрити ЧАЕС, зберегти ліси Карпат

Фракція Народно-демократичної партії у Верховній Раді продовжує підготовку до проведення ініційованих її членами Михайлом Ковалком та Сергієм Шевчуком парламентських слухань з питань стану довкілля та екологічної політики в Україні. Протягом 7—9 листопада представники громадськості, політики, урядовці, журналісти обговорювали актуальні проблеми охорони довкілля в Україні, шляхи їх розв'язання.

Під час обговорення учасники семінару наголосили на необхідності синхронізувати екологічну безпеку та економічний розвиток, обговорили шляхи екологізації здійснюваних економічних реформ, напрями досягнення сталого розвитку нашої держави. Особливу увагу було приділено необхідності запровадження екологічного аудиту для підприємств усіх форм власності, оскільки проблема захисту навколишнього середовища потребує загальної уваги та активізації зусиль усіх громадян України. Також було приділено велику увагу необхідності оптимізації збереження недоторканності біологічного різноманіття в умовах і економічної кризи, і піднесення рівня промислового розвитку нашої держави.

Сучасна економічна ситуація в Україні примушує багатьох власників промислових підприємств крізь пальці дивитися на необхідність дотримання екологічного законодавства. Звичайно, може йтися про остаточну заборону використання в господарських цілях територій, що охороняються, проте настав час поставити гостро питання про запровадження суворих санкцій за порушення норм екологічного законодавства у природних заповідниках. Ситуація, що склалася останнім часом у козацькій столиці Трахтемирів, масові вирубки лісів у Карпатських заповідниках не можуть не викликати занепокоєння.

Необхідність закриття Чорнобильської АЕС та забезпечення її екологічної стабільності, використання альтернативних джерел енергії, запровадження енергозберežних технологій для паливно-енергетичного комплексу сьогодні не викликають сумніву ані серед представників владної еліти, ані у значної частини наших громадян. До цих проблем додалися проблеми утилізації шкідливих нерадіоактивних відходів, боєприпасів. Екологічні надзвичайні ситуації, що сталися в селищах Первомайському Миколаївської області та Хомутець Полтавської, загрозливий стан величезних складів боєприпасів у Коцюбинському, що фактично на території Києва, не можуть не викликати занепокоєння серед широких кіл громадськості.

Нинішній стан екологічної політики в Україні дає змогу стверджувати, що нерозв'язані проблеми оточуючого нас довкілля можуть поставити під загрозу повноцінне існування нашої держави. Учасники семінарів висловили надію, що їхні пропозиції стануть основами для законопроектів, спрямованих на оптимізацію екологічного законодавства нашої держави.

Про моду дбають на кордонах

Коментар

Кабінет Міністрів зменшив ставки ввізного мита для десяти категорій текстильних виробів, в тому числі і для трикотажних, — до європейського рівня.

Чого б це раптом? — запитаєте ви. Слава Богу, наші трикотажні компанії шиють костюми не гірше за європейські. А дехто ще й засумнівається в тому, чи має право уряд регулювати податкові ставки, адже це нібито входить у компетенцію законодавців.

По-перше, аж ніяк не раптом. Вітчизняна легка промисловість уже давно потерпає через брак інвестиційного капіталу та оборотних коштів. А текстильна промисловість, крім того, — і через брак високоякісної сировини, тканин і сучасного устаткування. Довідавшися про урядове рішення, директор з комерційної діяльності колективного підприємства «Киянка» Антон Марченко зрадів: «Ми спеціалізуємося на пошитті верхнього трикотажу і витрачаємо великі гроші для сплати мита за імпортну сировину. Отже, відтепер матимемо можливість заощаджувати обігові кошти».

Наші кращі костюми та сукні, зокрема й на «Киянці», шиють із давальницької сировини, здебільшого на імпортному обладнанні. Як правило, це — результат ділового партнерства з європейським ринком. Ми шиємо тепер так, що інколи й дух перехоплює. Тому й веземо готову продукцію на міжнародні ринки, туди, де за неї платять валютою.

Але Європа завжди кусалася суворими квотами і тарифами. Торгувати в країнах Євросоюзу, як у себе вдома, Україна не має можливості. Цього літа, однак, на переговорах з ЄС поміняли фасон. Принаймні вже відомо, що наступного року для українського текстилю і деяких інших категорій товарів легкої промисловості на європейському ринку встановлять безквотовий режим торгівлі. У Держкомітеті з промислової політики не приховують задоволення цим фактом. І вважають, що урядове рішення про лібералізацію ставок ввізного мита — крок назустріч ЄС. До речі, за словами Президента України Леоніда Кучми, відповідні угоди вже парафовано.

Безперечно, державний бюджет зазнає певних втрат — за деякими підрахунками, близько 1,7 мільйона доларів. Зате, як вважає прес-секретар уряду Наталя Зарудна, легка промисловість завдяки нововведенню збільшить обсяги виробництва продукції щонайменше на 37 мільйонів доларів.

Не виключають цього і в профільних комітетах парламенту, але від прогнозів поки що утримуються. Єдине, що безсумнівно, —правомірність дій уряду, який змінив ставки мита непідакцизної групи товарів.

Сергій ВЛАД.

Фотофакт

У Донецьку відбувся другий фестиваль кулінарів «Галявина». В ньому брали участь кухарі, кондитери, бармени та офіціанти з усіх куточків України. Кращих делеговано на міжнародний кулінарний форум до Москви.

Фото Олександра ЛОБАНОВА (УНІАН).

Раніше за швидкий

Електропотяг підвищеної комфортності з'єднав Вінницю зі столицею. У таких умовах вінничани до Києва ще не їхали: у вагонах першого і другого класів сидіння м'які, як у літаку, встановлено телевізори й відеомагнітофони, на підлозі — килимові доріжки. Але найбільша зручність у тому, що електричка робить лише одну зупинку — в Козятині. Тому до кінцевої станції приходить на 15 хвилин раніше, ніж швидкий потяг.

На вартості проїзду це не позначається: до вагона першого класу квиток коштує на п'ять гривень дешевше, ніж до купейного швидкого....

Поки вивчають пасажиропотік, повідомив начальник Вінницького залізничного вокзалу Георгій Кравець, електропотяг здійснюватиме протягом доби один рейс. Комфортабельна новинка — дітище рук фахівців та майстрів Фастівського вагоноремонтного депо.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

Конкурси

Співали на «золото»

Жіночий хор Київського вищого музичного училища імені Глієра отримав гран-прі і дві золоті медалі на 32-му хоровому конкурсі в Іспанії.

Як повідомляє «Інтерфакс-Україна», це перша перемога жіночого хору на конкурсі такого рівня. У ньому брали участь 23 колективи із десятків країн світу.

Я вам пишу...

Про бюджет і діабет

На Рівненщині 15760 хворих на цукровий діабет. Найнезахищеніші соціально ті, хто захворів ще в дитинстві. Їхньої мізерної пенсії не вистачає на прожиття, не кажучи вже про лікування. Коштів, виділених з обласного бюджету на засоби протистояння цукровому діабету, також не вистачає.

Міжнародна діабетична федерація оголосила 14 листопада Всесвітнім днем діабету. Наша асоціація звертається до керівників підприємств, громадських організацій, населення з проханням допомогти людям, що страждають на цю тяжку недугу. Наша адреса: 33000, м. Рівне, вул. О. Теліги, 49, тел. 5-30-77 (після 17 год.), р/р 260033011415 в Ощадбанку м. Рівне, МФО 333368, ідент. код 25894263.

Сподіваємось також на підтримку восьми народних депутатів України, які представляють область у Верховній Раді.

Михайло ЛІТВІЩЕНКО,
голова Рівненської обласної асоціації із захисту громадян, хворих на цукровий діабет.

Спробував і виграв!

«А як же без газети?»

У селі Великі Ценцевичі, що у Володимирецькому районі, «Голос України» люблять і читають. Приносить поштарка газету і в домівку Степана Ярути, де увечері, упоравшись із клопотами, її читають всією сім'єю.

Подружжя Ярут виховує шестеро діток, п'ятеро з них — школярі. Самі розумієте, сім'я не живе в розкоші, але зі свого скромного бюджету виділяє гроші на передплату.

— Передплачуватимемо «Голос України» й надалі, — каже Степан Миколайович. — Бо як же без газети? Хочемо знати, що у світі відбувається.

Сім'ї дуже знадобився приз — 50 гривень від ВАТ «Рокитнівський склозавод» (голова правління депутат Рівненської обласної ради Григорій Мінич), який господар виграв у лотерею, що її наша редакція двічі на рік розігрує для своїх передплатників.

До слова, у Володимирецькому районі найбільше на Рівненщині шанувальників «Голосу України», за що ми щиро дякуємо нашим читачам. А ще — поштовикам на чолі з начальником вузла зв'язку Мефодієм Бедиком, голові Володимирецької районної ради Миколі Тацюку та голові райдержадміністрації Володимиру Мельнику, які сприяють і допомагають у передплаті нашого видання.

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Чотири години під тиском і окропом

Репортаж

Маючи на меті описати екстремальну ситуацію, в один із вихідних я вирушив до центру столиці. Вештався вулицями кілька годин.

Зупиняти машини з увімкненими «мигавками» і просити підкинути до місця події я не зважився. Поїхав за пожежниками в таксі. І, таке невезіння, біля будинку на вулиці Перова, куди прибули команди, дізнався, що виклик фальшивий.

Спіймавши облизня, повертаюся додому. Шкодую, що не довелося побачити бодай гасіння міні-пожежі у контейнері чи врятування п'яного дядька, що видерся на верхівку тополі.

Що поробиш, свідком «надзвичайки» можна стати хіба з волі випадку. І він був милостивий до мене, прочинивши двері сусідньої квартири. Примовляючи «Затопимо, ой затопимо», господиня вийшла і, затинаючись, сказала, що з пів на восьму вечора ллє гаряча вода. П'ятеро членів сім'ї, не розганяючись, збирають її.

— Аварійну службу сповіщаємо щопівгодини, — мало не плачучи, каже сусідка.

Там усі обіцяли приїхати і слова дотримали: близько опівночі сантехніки з'явилися. Хлопці з аварійної служби Ленінградського управління теплових розподільних мереж (УТРМ) «Київенерго», побігавши вгору-вниз, перекрили гарячу воду і подалися геть.

Полюбляючи арифметику, я вранці підрахував, скільки гарячої води пішло в каналізацію протягом чотирьох годин за тиску в мережі чотири атмосфери. З телебачення саме «на тему» лунало: «Щодня ми марнуємо води на чотири мільйони гривень».

Олександр Рогозний, начальник аварійної служби УТРМ, сказав:

— Для оперативного усунення аварій потрібні чотири ланки по дві-три особи, у нас — лише шестеро. А протягом доби надходить до 60 заявок.

Ми не дружимо з економією: світла, газу, води. У Києві, трапляється, вдень ліхтарі горять, а в Дніпропетровську вночі не вмикають. У тій самій столиці окремі громадяни використовують 2—3 кубометри води за добу (є лічильник!), а інші — 15—20 за норми 9 кубометрів.

От де екстремальна ситуація! А я шукав її на вулицях...

Іван ІЛЛЯШ.

У номер

■ Київ

Лікуватимуть, але за гроші

Для хворих на туберкульоз закуплено ліків на 27 мільйонів гривень.

Щорічно в Україні від цієї хвороби вмирають 9,5 тисячі осіб. Про це заявив міністр охорони здоров'я Віталій Москаленко під час телефонної лінії «Проблеми економічних реформ» у Києві.

За словами міністра, виділено кошти і на лікування ВІЛ-інфікованих та госпіталізацію хворих. У проекті бюджету на наступний рік для закладів охорони здоров'я заплановано на 821 мільйон гривень більше, ніж цього року. Проте це не розв'яже проблему безкоштовного забезпечення населення комплексом медичних послуг. Фахівцями Міністерства охорони здоров'я розроблено законопроект про цільові внески громадян у разі їхньої госпіталізації, тобто обов'язкове страхування. Сума внеску з особи становитиме близько 70 гривень на рік.

■ Чернівці

Їздити стало безпечніше...

Днями відремонтовано автостраду в Путильському районі Чернівецької області, яка зв'язує регіон з обласним центром. Ця транспортна артерія постійно зазнає ударів стихії. Найбільше потерпав від повені відрізок дороги поблизу села Мариничі.

Під час проведення дня відкритого листа «Голосу України» в Путильському районі голова Чернівецької облдержадміністрації Теофіл Бауер запевнив, що автомагістраль відремонтують. Це зробили працівники облшляхбуду. На двокілометровому відрізку насипано нове полотно, вздовж річки Черемош здійснено берегоукріплення, на що витрачено три мільйони гривень. Надійні підпірні стінки зведено біля сіл Руська, Селятин, селища Путила.

■ Волинь

Смакуйте суницями... в листопаді

Надзвичайно тепле й сонячне «бабине літо» не перестає дарувати сюрпризи. Нещодавно дивувалися поліщуки вогненними маками і блакитними волошками на полях, як у лісі — нове диво. Наперекір вранішнім заморозкам на галявинах цвітуть і дозрівають суниці. Такого не пам'ятають і ровесники століття. І не дивно, бо цьогорічна осіння теплінь побила всі температурні рекорди на Волині.

■ Чернігів

Довіряй, але й перевіряй...

Співробітниками Чернігівського обласного управління СБУ затримано 40-річного громадянина Литви Н., який, називаючи себе комерційним директором полтавської фірми «Ранал», брав під реалізацію продукцію підприємств. У такий спосіб махінатор отримав від довірливих чернігівських комерсантів консервації на 40 тисяч гривень та інших продуктів, виробів на суму 125 тисяч гривень. Продаючи отримане, «бізнесмен» і не планував розраховуватися.

■ Миколаїв

Порибалити не вдалося

Миколаївська міліція порушила кримінальну справу проти місцевого підприємця, який сфальсифікував документи і включив у статутний фонд створеного ним підприємства риболовний сейнер вартістю 188,7 тисячі гривень.

Сейнер належить іншому підприємству, де післідній раніше працював директором, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

■ Фотофакт

Під час проведення операції «Рубіж-2000» прикордонники разом із митниками затримали більш як чотири тисячі правопорушників та вилучили контрабанди на 10,5 мільйона гривень.

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (ДІНАУ).

Хід солодким... конем

Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000—2015 роки

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000—2015 роки

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Затвердити Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000—2015 роки (**додається**).

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

3. Кабінету Міністрів України:

визначити відповідальних виконавців заходів із формування національної екологічної мережі;

передбачати під час розроблення проектів Державного бюджету України і Державної програми економічного і соціального розвитку України виділення відповідних коштів на реалізацію заходів із формування національної екологічної мережі на черговий рік.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
21 вересня 2000 року.
№ 1989-III.

Затверджено
Законом України
від 21 вересня 2000 року
№ 1989-III

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000 — 2015 роки (далі — Програма) розроблена в контексті вимог щодо подальшого опрацювання, вдосконалення та розвитку екологічного законодавства України, а також відповідно до рекомендацій Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття (1995 р.) щодо питання формування Всеєвропейської екологічної мережі як єдиної просторової системи територій країн Європи з природним або частково зміненим станом ландшафту.

Важливе значення має вдосконалення нормативно-правової бази у сфері збереження, розширення, відтворення та охорони єдиної системи територій з природним станом ландшафту та інших природних комплексів і унікальних територій, створення на їх основі природних об'єктів, які підлягають особливій охороні, що сприяє зменшенню, запобіганню та ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності людей на навколишнє природне середовище, збереженню природних ресурсів, генетичного фонду живої природи.

Формування екологічної мережі передбачає зміни в структурі земельного фонду країни шляхом віднесення (на підставі обгрунтування екологічної безпеки та економічної доцільності) частини земель господарського використання до категорій, що підлягають особливій охороні з відтворенням притаманного їм різноманіття природних ландшафтів.

Багатство природних ландшафтів є надбанням Українського народу, його природною спадщиною і має служити нинішньому та майбутнім поколінням, як це проголошено в Конституції України.

1. Терміни і визначення

У цій Програмі вживаються такі терміни і визначення:

біологічне (біотичне) різноманіття — сукупність усіх видів рослин, тварин і мікроорганізмів, їх угруповань та екосистем у межах території України, її територіальних та внутрішніх морських вод, виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу. Біологічне різноманіття складається з видового, популяційного, ценотичного, генетичного різноманіття. Людина є невід'ємним елементом біологічного різноманіття і поза ним існувати не може;

буферна зона — місцевість з природним або частково зміненим станом ландшафту, що оточує найбільш цінні ділянки екологічної мережі та захищає їх від дії зовнішніх негативних факторів природного походження або спричинених діяльністю людини;

екологічна мережа — єдина територіальна система, яка включає ділянки природних ландшафтів, що підлягають особливій охороні, і території та об'єкти природно-заповідного фонду, курортні і лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, полезахисні території та об'єкти інших типів, що визначаються законодавством України, і є частиною структурних територіальних елементів (далі — елементи) екологічної мережі — природних регіонів, природних коридорів, буферних зон;

кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду — система обліку та оцінки кількісного та якісного стану територій та окремих об'єктів природно-заповідного фонду та їх територіальних сукупностей, призначена для забезпечення органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб достовірними даними про правовий статус, належність, режим, географічне положення, кількісні та якісні характеристики цих територій та об'єктів, їх природоохоронну, наукову, виховну, рекреаційну та іншу цінність з метою охорони, збереження та ефективного управління функціонуванням і розвитком природно-заповідного фонду;

консервація земель — виведення з господарського обороту (сільськогосподарського або промислового) земель на певний термін для здійснення заходів щодо відновлення родючості та екологічно задовільного стану грунтів, а також для встановлення або повернення (відновлення) втраченої екологічної рівноваги у конкретному регіоні;

моніторинг стану екологічної мережі — система спостережень за змінами компонентів довкілля в межах екологічної мережі з метою своєчасного виявлення негативних тенденцій у їх стані, оцінки можливих наслідків таких змін, прогнозування, запобігання негативним процесам, ліквідації їх наслідків;

популяція — сукупність особин одного виду з загальними умовами, необхідними для підтримання його чисельності на певному рівні впродовж тривалого періоду;

природний регіон — природно-територіальне утворення значної площі, суцільність якого визначається характерними для нього фітоландшафтними, фізико-географічними, адміністративними та іншими ознаками, що характеризуються типовими та унікальними природними комплексами, різноманітним рослинним і тваринним світом, і яке виконує регіональну екостабілізуючу роль;

природний коридор — природна або приведена до природного стану ділянка землі чи водної поверхні, яка на різних рівнях просторової організації екологічної мережі забезпечує для природного середовища умови безперервності, системної єдності та функції біокомунікації;

природний ландшафт — цілісний природно-територіальний комплекс з генетично однорідними, однотиповими природними умовами місцевостей, які сформувалися в результаті взаємодії компонентів геологічного середовища, рельєфу, гідрологічного режиму, грунтів і біоценозів;

прибережні морські природні ландшафти — природні ландшафти, до складу яких входять наземні (суходільні) і морські (водні) природні комплекси та об'єкти;

середовище існування рослин і тварин — сукупність умов середовища (абіотичних та біотичних), в яких існує особина, популяція або вид і без яких вони не в змозі існувати;

ценоз (біоценоз) — історично утворена сукупність видів рослин і тварин, що населяють ділянку з більш-менш однотипними умовами існування (біотоп).

2. Сучасний стан територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні

Території та об'єкти, що підлягають особливій охороні (території та об'єкти природно-заповідного фонду, курортні та лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, полезахисні та інші природні території та об'єкти), становлять порівняно незначну частину території України. Наявна площа та територіальна структура земель України, що підлягають особливій охороні, дають певні підстави для їх віднесення до територіальної системи з певними ознаками екологічної мережі. Сучасний стан природних ландшафтів України лише частково відповідає критеріям віднесення їх до Всеєвропейської екологічної мережі.

Національна екологічна мережа включає частину земель країни, на яких збереглися майже незмінені чи частково змінені природні ландшафти.

Площа земельних угідь — складових національної екологічної мережі України — наведена в додатку 1.

Крім того, до складу екологічної мережі входять окремі прибережні ділянки акваторії Азовського і Чорного морів.

Природні ландшафти спостерігаються майже на 40 відсотках території України. У найменш зміненому вигляді вони збереглися на землях, зайнятих лісами, чагарниками, болотами, на відкритих землях, площа яких становить близько 19,7 відсотка території країни. Враховуючи, що лише 44 відсотки лісів виконують захисні та природоохоронні функції, можна вважати, що стан, близький до притаманного природного, мають ландшафти на площі майже 12,7 відсотка території країни.

Найбільш захищеними є природні комплекси в межах територій природно-заповідного фонду. Станом на 1 вересня 2000 року природно-заповідний фонд України включає біосферні та природні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища, ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки — пам'ятки садово-паркового мистецтва загальною площею близько 2,4 млн. гектарів, або 4 відсотків території країни. З цих земель надано в користування установам природно-заповідного фонду майже 0,5 млн. гектарів.

На сьогодні флора України нараховує понад 25 тисяч видів рослин, фауна — майже 45 тисяч видів тварин. Негативні антропогенні чинники впливу на довкілля призвели до зникнення великої кількості біологічних видів та до загрози існуванню для багатьох з існуючих. Це призвело до того, що до Червоної книги України занесено 541 вид рослин та 382 види тварин, до Зеленої книги України — 127 рідкісних і зникаючих типових рослинних угруповань. Поступово зменшується чисельність майже всіх видів хижих птахів, а також водолюбних птахів, куроподібних, журавлиноподібних, ссавців, риб, комах. Негативні зміни у морській флорі і фауні зумовлені вселенням небезпечних немісцевих їх видів. Серед рослин рідкісними стають зозулинцеві, тонконогові, айстрові, лілійні, амарилісові, півникові. До кінця цього століття до Червоної книги України можуть бути занесені ще 20 видів ссавців та ряд інших видів тварин і рослин. Понад 20 відсотків популяцій дикорослих лікарських, технічних видів рослин внаслідок безконтрольного використання перебувають на межі виснаження.

Спостерігається тенденція до швидкого поширення вірусних інфекцій у біоценозах України, ураженість вірусами ряду об'єктів рослинного та тваринного світу.

Відповідно до Програми перспективного розвитку заповідної справи в Україні, затвердженої Постановою Верховної Ради України від 22 вересня 1994 року, площа природно-заповідного фонду динамічно зростала. Проте його частка в загальній площі території України, різноманіття видів природних ландшафтів і рослинних угруповань, територіальна структура природоохоронних територій не повною мірою відповідають міжнародним стандартам, стратегії планування території країни, крім того, внаслідок розвитку в Україні переважно сировинно-видобувних — найбільш екологічно небезпечних галузей промисловості — та надмірної розораності грунтів значно погіршилися умови забезпечення територіальної єдності ділянок з природними ландшафтами, що ускладнює, а інколи й унеможливлює просторові процеси біологічного обміну на ценотичному та генетичному рівнях, притаманні живій природі.

Сприятливі передумови для збільшення площі земель з природними ландшафтами, що склалися у процесі реформування економічних відносин у землекористуванні, забезпечуються:

вилученням земель сільськогосподарського призначення (насамперед деградованих орних земель) внаслідок економічної збитковості їх використання за призначенням;

вилученням із промислового використання (у видобувній, будівельній та інших галузях виробництва) земельних ділянок, які втратили природний стан і становлять підвищену небезпеку для збереження навколишнього середовища;

наданням переваги відновленню природних ландшафтів як найбільш доцільному виду використання земель, що вибувають із сільськогосподарського використання;

встановленням водоохоронних зон і прибережних захисних смуг навколо водних об'єктів;

збільшенням території лісів, лісосмуг навколо сільськогосподарських угідь, промислових та житлових зон;

необхідністю виконання Україною міжнародних зобов'язань у галузі охорони довкілля.

3. Мета і завдання Програми

Основною метою Програми є збільшення площі земель країни з природними ландшафтами до рівня, достатнього для збереження їх різноманіття, близького до притаманного їм природного стану, та формування їх територіально єдиної системи, побудованої відповідно до забезпечення можливості природних шляхів міграції та поширення видів рослин і тварин, яка б забезпечувала збереження природних екосистем, видів рослинного і тваринного світу та їх популяцій. При цьому національна екологічна мережа має відповідати вимогам щодо її функціонування у Всеєвропейській екологічній мережі та виконувати провідні функції щодо збереження біологічного різноманіття. Крім того, Програма має сприяти збалансованому та невиснажливому використанню біологічних ресурсів у господарській діяльності.

Основними завданнями Програми є:

1) у сфері формування національної екологічної мережі:

визначення просторової структури екологічної мережі з метою систематизації та визначення шляхів об'єднання природних середовищ існування популяцій видів дикої флори та фауни у територіально цілісний комплекс;

визначення площі окремих елементів екологічної мережі для забезпечення сприятливих умов існування, вільного розселення та міграції видів рослин і тварин;

обгрунтування та опрацювання організаційних, економічних, науково-практичних та інших заходів щодо забезпечення процесу формування та захисту екологічної мережі;

визначення ділянок для формування складових елементів національної екологічної мережі — природних регіонів, природних коридорів загальнодержавного значення, їх місця у структурі земельних угідь;

оптимізація площі, структури, стану елементів екологічної мережі, підвищення статусу їх охорони;

резервування та подальше надання статусу заповідних територіям, багатим на біорізноманіття, особливо старовіковим природним угрупованням, прирусловим, гірським і байрачним лісам, цілинним землям, типовим та унікальним екосистемам і ландшафтам, середовищам існування рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тварин і рослин, геологічним утворенням, еталонним типам грунтів тощо;

узгодження питань, пов'язаних із транскордонним поєднанням елементів екологічних мереж суміжних країн з елементами національної екологічної мережі України з метою розбудови Всеєвропейської екологічної мережі;

інформування населення про роль екологічної мережі в дотриманні екологічної рівноваги в регіонах, участь місцевих органів виконавчої влади та населення у збереженні ландшафтного різноманіття;

2) у питаннях охорони та відтворення земельних ресурсів:

оптимізація площ сільськогосподарських угідь та зменшення ступеня їх розораності;

удосконалення структури земель сільськогосподарського призначення та їх збагачення природними компонентами;

впровадження грунтозахисної системи землеробства з контурно-меліоративною організацією території;

обмеження руйнівного інтенсивного використання екологічно уразливих земель;

здійснення консервації сільськогосподарських угідь з дуже змитими та дуже дефльованими грунтами на схилах крутизною понад 5 — 7 градусів;

3) у питаннях охорони та відтворення водних ресурсів:

екологічне оздоровлення природних

територій та акваторій, особливо витоків річок, поліпшення стану заплавних екосистем у межах басейнів річок Дніпра, Дністра, Південного і Західного Бугу, Сіверського Дінця, Дунаю, в тому числі шляхом створення захисних смуг уздовж берегів водних об'єктів, особливо крутосхилих ділянок, впровадження заходів щодо збереження водно-болотних угідь, посилення їх водозахисної та водорегулювальної здатності, ренатуралізації та поліпшення охорони природних комплексів водоохоронних зон водних об'єктів;

розроблення та реалізація заходів щодо збереження прибережних ландшафтів Азовського і Чорного морів, створення мережі морських об'єктів природно-заповідного фонду;

4) у питаннях охорони, використання та відтворення ресурсів рослинного і тваринного світу:

створення в агроландшафтах ділянок лісової та лучної рослинності;

відтворення (ренатуралізація), де це доцільно і можливо, степових, лучних, водно-болотних та інших природних ландшафтів;

формування нових ділянок для забезпечення середовищ існування певних видів рослин і тварин, занесених до Червоної книги України, та природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, Європейського червоного списку тварин і рослин, що перебувають під загрозою зникнення у світовому масштабі, а також інших видів рослин і тварин, включених до переліків міжнародних конвенцій та угод, обов'язкових до виконання Україною;

оптимізація ведення сільського, лісового, мисливського та рибного господарств з урахуванням умов існування видів місцевої флори і фауни;

поліпшення стану охорони, збереження та відтворення зелених насаджень і лісів, які входять до складу зелених зон міст та інших населених пунктів;

5) у питаннях збереження біологічного різноманіття:

збереження, зміцнення та відновлення ключових екосистем та середовищ існування видів рослин і тварин;

стале управління позитивним потенціалом біологічного різноманіття шляхом оптимального використання соціальних і економічних можливостей на національному та регіональному рівнях;

урахування цілей у сфері збереження та збалансованого і невиснажливого використання біологічного різноманіття в усіх галузях, що використовують це різноманіття або впливають на нього;

здійснення цільових заходів, що відповідають потребам збереження різних типів екосистем (гірських, степових, лучних, прибережно-морських, морських, річкових, заплавних, озерних, болотних, лісових) та базуються на правових і фінансових можливостях природокористувачів та органів державної влади.

4. Концептуальні положення формування національної екологічної мережі

Правовою основою формування національної екологічної мережі є закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», Земельний кодекс України, Лісовий кодекс України та Водний кодекс України.

Природні ділянки міжнародного значення створюються відповідно до міжнародних договорів України, зокрема Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів (1971 р.), Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини (1972 р.), Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ їх існування в Європі (1979 р.), Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (1979 р.), Конвенції про захист Чорного моря від забруднення (1992 р.), Конвенції про охорону біологічного різноманіття (1994 р.), Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття (1995 р.), Конвенції про охорону та відтворення транскордонних водотоків та міжнародних озер (1999 р.).

Природні регіони, природні коридори та буферні зони у своїй безперервній єдності утворюють мережу, яка об'єднує ділянки природних ландшафтів у територіально цілісну систему. З огляду на функції, площу, видовий склад рослинного і тваринного світу в національній екологічній мережі виділяються елементи міжнародного, загальнодержавного та місцевого значення.

Природні регіони формуються на територіях, що мають у своєму складі об'єкти природно-заповідного фонду, відсоток яких значно перевищує аналогічний у цілому по країні, а також інші території, що відповідають умовам, визначеним національним природоохоронним законодавством або міжнародними нормативно-правовими актами (конвенціями, угодами, договорами тощо), і забезпечують збереження ландшафтного та біологічного різноманіття, особливо ті, що включають середовища існування рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин і тварин.

Природні коридори формуються ділянками природних ландшафтів витягнутої конфігурації, різної ширини, протяжності, форми і з'єднують між собою природні регіони. Вони мають забезпечувати відповідні умови збереження видів дикої фауни та флори.

Буферні зони створюються для захисту природних регіонів і коридорів від негативної дії зовнішніх чинників, забезпечення дотримання в їх межах більш сприятливих умов для розвитку і самовідновлення та оптимізації форм господарювання з метою збереження існуючих і відтворення втрачених природних цінностей.

Складовими структурних елементів екологічної мережі є:

1) території та об'єкти природно-заповідного фонду як основні природні елементи екологічної мережі, а саме — природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки, заказники (ландшафтні, лісові, ботанічні, загальнозоологічні, орнітологічні, ентомологічні, іхтіологічні, гідрологічні, загальногеологічні, палеонтологічні та карстово-спелеологічні), пам'ятки природи, а також їх охоронні зони; штучно створені об'єкти (ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки — пам'ятки садово-паркового мистецтва);

2) водні об'єкти (ділянки моря, озера, водосховища, річки), водно-болотні угіддя, водоохоронні зони, прибережні захисні смуги, смуги відведення, берегові смуги водних шляхів і зони санітарної охорони, що утворюють відповідні басейнові системи;

3) ліси першої групи;

4) ліси другої групи;

5) курортні та лікувально-оздоровчі території з їх природними ресурсами;

6) рекреаційні території для організації масового відпочинку населення і туризму;

7) інші природні території (ділянки степової рослинності, луки, пасовища, кам'яні розсипи, піски, солончаки тощо);

8) земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України;

9) земельні ділянки, які є місцями перебування чи зростання видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України;

10) частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання — пасовища, луки, сіножаті тощо;

11) радіоактивно забруднені землі, що не використовуються та підлягають окремій охороні, — як природні регіони з окремим статусом.

Розділ II. ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ

5. Збільшення площі національної екологічної мережі

Для збільшення площі національної екологічної мережі Програмою передбачається здійснення таких заходів:

1) створення об'єктів природно-заповідного фонду на територіях, що відповідають умовам забезпечення охорони природних комплексів (додаток 2);

2) збільшення площі земель, наданих у користування установам природно-заповідного фонду, з 0,5 до 2 млн. гектарів;

3) збереження природних ландшафтів на ділянках, що мають історико-культурну цінність;

4) включення до програм екологічного оздоровлення басейнів річок Сіверського Дінця, Південного Бугу, Дністра, Дунаю, Західного Бугу заходів щодо створення та впорядкування водоохоронних зон і прибережних захисних смуг водних об'єктів, запровадження особливого режиму використання земель на ділянках витоку річок;

5) формування транскордонних природоохоронних територій міжнародного значення;

6) створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг, залуження земель (додаток 3);

7) консервація деградованих і забруднених земель з наступним їх частковим залісненням (додаток 4);

8) збереження природних ландшафтів на землях промисловості, транспорту, зв'язку, оборони;

9) екологічно доцільне збільшення площі лісів.

У результаті здійснення зазначених заходів площу земель національної екологічної мережі прогнозується довести до розмірів згідно з додатком 5.

6. Відтворення природного стану елементів екологічної мережі

На територіях — складових національної екологічної мережі має бути забезпечено проведення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання знищенню чи пошкодженню природних ландшафтів, природних рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України, збереження видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України, поліпшення середовища їх існування, створення належних умов для розмноження у природних умовах та для розселення.

З метою забезпечення виконання природоохоронних функцій національної екологічної мережі Програмою передбачається здійснення таких заходів:

1) захист середовища існування тварин під час міграції і зимівлі та створення системи їх охорони;

2) розширення мережі водних об'єктів для міграції риб;

3) створення умов для відтворення різноманіття видів рослин, тварин і фітоценозів у природних зонах;

4) забезпечення охорони водно-болотних угідь міжнародного та загальнодержавного значення;

5) здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу на природні комплекси елементів національної екологічної мережі;

6) впровадження системи здійснення природоохоронних заходів для збереження природних комплексів елементів національної екологічної мережі;

7) забезпечення збереження популяцій видів рослин і тварин; здійснення спеціальних заходів для забезпечення міграції тварин і рослин в місцях перетину природних та транспортних коридорів.

7. Формування єдиної територіальної структури національної екологічної мережі

Національна екологічна мережа включає елементи загальнодержавного і місцевого значення, які визначаються за науковими, правовими, технічними, організаційними та фінансово-економічними критеріями.

До елементів національної екологічної мережі загальнодержавного значення належать:

природні регіони, де зосереджено існуючі та такі, що створюватимуться, природно-заповідні території. Насамперед це регіони Карпат, Кримських гір, Донецького кряжу, Приазовської височини, Подільської височини, Полісся, витоків малих річок, окремих гирлових ділянок великих річок, прибережно-морської смуги, континентального шельфу тощо;

основні комунікаційні елементи національної екологічної мережі, а саме — широтні природні коридори, що забезпечують природні зв'язки зонального характеру, Поліський (лісовий), Галицько-Слобожанський (лісостеповий), Південноукраїнський (степовий), а також меридіональні природні коридори, просторово обмежені долинами великих річок — Дніпра, Дунаю, Дністра, Західного Бугу, Південного Бугу, Сіверського Дінця, які об'єднують водні та заплавні ландшафти — шляхи міграції численних видів рослин і тварин.

Окремий природний коридор, що має міжнародне значення, формує ланцюг прибережно-морських природних ландшафтів Азовського і Чорного морів, який оточує територію України з півдня.

Перелік основних елементів національної екологічної мережі загальнодержавного значення наведено в додатку 6.

Елементи національної екологічної мережі місцевого значення визначаються відповідними регіональними програмами та регіональними схемами формування екологічної мережі.

8. Організація спільних транскордонних елементів національної екологічної мережі та Всеєвропейської екологічної мережі

Програмою передбачається забезпечити поєднання національної екологічної мережі з екологічними мережами суміжних країн, що входять до Всеєвропейської екологічної мережі, шляхом створення спільних транскордонних елементів екологічної мережі у межах природних регіонів та природних коридорів, узгодження проектів землеустрою на прикордонних ділянках.

Створення спільних транскордонних елементів національної екологічної мережі здійснюватиметься у співробітництві з такими країнами:

Республіка Польща — Західнополіський біосферний заповідник, біосферний заповідник Східні Карпати, Розточанський біосферний заповідник;

Республіка Білорусь — Західнополіський біосферний заповідник, Рівненський природний заповідник, національний природний парк Прип'ять — Стохід;

Російська Федерація — Сновський природний заповідник, Луганський природний заповідник, Деснянсько-Старогутський національний природний парк, національний природний парк Меотида, національний природний парк Донецький кряж;

Румунія — Дунайський біосферний заповідник, Вижницький національний природний парк;

Республіка Молдова — Нижньодністровський національний природний парк;

Словацька Республіка — біосферний заповідник Східні Карпати.

Перелік заходів із формування національної екологічної мережі та обсягів необхідних коштів на їх здійснення наведено в додатках 7 і 8.

Розділ III. МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

9. Нормативно-правове забезпечення

Для забезпечення реалізації Програми передбачається прийняття законодавчих актів, спрямованих на запровадження правових норм формування національної екологічної мережі. З цією метою необхідно прийняти закони України про національну екологічну мережу України, про збереження земель, про економічне стимулювання суб'єктів землеволодіння і землекористування до здійснення заходів щодо розвитку та підтримки екологічної мережі, про прибережну смугу морів, внести відповідні зміни до Земельного кодексу України, Лісового кодексу України, Водного кодексу України, законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

Передбачається розроблення і затвердження інших нормативно-правових актів, спрямованих на вдосконалення економічного механізму, пов'язаного з охороною та відтворенням природних ландшафтів та збереженням біологічного різноманіття.

З метою посилення відповідальності за порушення вимог законодавства з питань охорони, використання та відтворення ландшафтного різноманіття передбачається внести зміни до Кримінального кодексу України та Кодексу України «Про адміністративні правопорушення».

10. Фінансове забезпечення

Фінансування виконання комплексу заходів, передбачених Програмою, здійснюватиметься за рахунок коштів Державного бюджету України, республіканського бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів, фондів охорони навколишнього природного середовища у складі бюджетів усіх рівнів, а також із залученням інших джерел, у тому числі грантів Глобального екологічного фонду та інших міжнародних екологічних організацій. Фінансування Програми може здійснюватися підприємствами всіх форм власності, іншими юридичними особами.

Основним джерелом покриття витрат на формування елементів національної екологічної мережі загальнодержавного значення будуть кошти, передбачені у загальному та спеціальному фондах Державного бюджету України на виконання заходів по забезпеченню охорони навколишнього природного середовища. Формування структурних елементів національної екологічної мережі місцевого значення здійснюватиметься за рахунок коштів відповідних розділів місцевих бюджетів і місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища.

Техніко-економічне обгрунтування вартості заходів з формування елементів національної екологічної мережі загальнодержавного значення з орієнтовною оцінкою їх результатів має щорічно подаватися до проекту Державної програми економічного і соціального розвитку України на наступний рік спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, до відання якого віднесені питання екології та природних ресурсів України, як державним замовником Програми.

11. Наукове забезпечення

З метою наукового забезпечення виконання заходів з формування національної екологічної мережі Програмою передбачається проведення фундаментальних і прикладних досліджень, спрямованих на розроблення рекомендацій і методів щодо збереження та відтворення ландшафтного різноманіття, в тому числі проведення оцінки сучасного стану природних ландшафтів, обгрунтування найбільш ефективних заходів, що забезпечать збалансоване і невиснажливе використання їх природних ресурсів, інвентаризацію природних комплексів та їх компонентів, організація ведення кадастрів природних ресурсів та моніторингу довкілля у межах національної екологічної мережі, створення відповідних банків даних і геоінформаційних систем.

12. Організаційне забезпечення

Організаційне забезпечення реалізації Програми здійснюватиме спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади, до відання якого віднесені питання екології та природних ресурсів України, разом із заінтересованими центральними та місцевими органами виконавчої влади. На нього також покладається контроль за реалізацією Програми.

Орган, що забезпечує організацію виконання Програми, щорічно має представляти Кабінету Міністрів України звіти та необхідну інформацію про хід виконання завдань Програми.

Кабінет Міністрів України на підставі наданої інформації здійснює коригування програмних завдань, їх змісту та обсягів фінансування.

Для координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади — виконавців Програми утворюється дорадчий орган — координаційна рада, до

(Продовження на 6—7 стор.).

(Початок на 4—5 стор.).

складу якої включаються посадові особи цих органів, а також представники громадських організацій, провідні вчені. На координаційну раду покладаються також функції щодо:

організації розроблення генеральної та регіональних схем формування національної екологічної мережі;

підготовки пропозицій щодо включення національної екологічної мережі як спеціальної функціональної території загальнодержавного значення до Генеральної схеми планування території України;

підготовки у разі потреби пропозицій про внесення змін до Програми;

організації підготовки раз на 5 років національної доповіді про стан формування національної екологічної мережі.

13. Інформування про стан національної екологічної мережі та участь громадськості в її формуванні

З метою підвищення рівня екологічної освіти, виховання, культури населення, активізації його участі у виконанні заходів з формування національної екологічної мережі Програмою передбачається:

сприяння у створенні нових і залученні існуючих громадських еколого-експертних центрів до діяльності, спрямованої на усвідомлення суспільством значення проблеми збереження ландшафтного різноманіття, середовищ існування видів рослин і тварин;

розроблення та впровадження пропозицій щодо участі населення у виконанні заходів з формування національної екологічної мережі, у тому числі юннатства та молодого покоління, з урахуванням досвіду позашкільної екологічної освіти з питань формування екологічної культури та забезпечення широкої інформованості з проблем охорони довкілля.

Розділ IV. ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Реалізація Програми розрахована на період до 2015 року, який поділяється на два етапи — 2000—2005 та 2006—2015 роки.

На першому етапі передбачається забезпечити збільшення площі окремих елементів національної екологічної мережі, застосування економічних важелів сприяння їх формуванню на землях усіх форм власності, створення відповідної нормативно-правової бази, здійснення комплексу необхідних наукових досліджень та організаційних заходів.

На другому етапі планується довести площу національної екологічної мережі до рівня, необхідного для забезпечення екологічної безпеки країни, введення в дію сталої системи природоохоронних заходів збереження ландшафтного і біологічного різноманіття.

Розділ V. СОЦІАЛЬНІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Реалізація Програми забезпечить збереження і відтворення ландшафтного різноманіття, а також сприятиме:

дотриманню екологічної рівноваги на території України;

створенню природних умов для життя і розвитку людини в екологічно збалансованому природному середовищі, максимально наближеному до природних ландшафтів;

запобіганню безповоротній втраті частини гено-, демо-, цено та екофонду країни;

забезпеченню збалансованого та невиснажливого природокористування на значній частині території України;

розвитку ресурсної бази для заняття туризмом, відпочинку та оздоровлення населення;

зростанню природно-ресурсного потенціалу на суміжних з національною екологічною мережею землях сільськогосподарського призначення;

удосконаленню природоохоронної нормативно-правової бази та її гармонізації з міжнародною;

розбудові Всеєвропейської екологічної мережі;

забезпеченню відновлення біогеохімічних кругообігів у навколишньому природному середовищі, зменшенню загрози деградації та втрати родючості земель;

ренатуралізації земельних угідь, що вилучаються із сільськогосподарського використання;

посиленню узгодженості діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських екологічних організацій у розв'язанні проблем екологічної безпеки України.

Додаток 1
до Програми

Земельні угіддя — складові національної екологічної мережі

Назва угіддя	Площа угіддя: тис. гектарів	у відсотках до загальної площі країни
Сіножаті	2307,3	3,82
Пасовища	5465,6	9,06
Ліси та інші лісовкриті площі, всього	10380,2	17,2
у тому числі:		
Ліси	9424,6	15,62
Лісосмуги	645,5	1,07
Чагарники	310,1	0,51
Відкриті заболочені землі	940,4	1,56
Радіоактивно забруднені землі, що не використовуються у господарстві	136	0,21
Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом	1180,8	1,96
Води, всього	2415	4
у тому числі:		
Природні водотоки	244	0,4
Штучні водотоки	162,2	0,27
Озера	540,8	0,9
Штучні водосховища	1133,7	1,88
Лимани	334,3	0,55
Усього:	**22825,3**	**37,81**

Додаток 2
до Програми

Охоронні території та об'єкти природно-заповідного фонду України

Категорія територій та об'єктів природно-заповідного фонду	Площа земельних угідь, тис. гектарів: на 1 вересня 2000 року	на 2005 рік	на 2015 рік	у відсотках до загальної площі країни: на 1 вересня 2000 року	на 2005 рік	на 2015 рік
Національні природні парки	600	1455	2329	1,0	2,4	3,9
Природні заповідники	160	350	422	0,3	0,6	0,7
Біосферні заповідники	212	250	301	0,3	0,4	0,5
Інші категорії природно-заповідного фонду	1427	2200	3223	2,4	3,6	5,3
Усього	**2399**	**4255**	**6275**	**4**	**7**	**10,4**

Додаток 3
до Програми

Захисні лісові насадження, полезахисні лісові смуги, залужені деградовані та радіоактивно забруднені землі — прогнозні складові національної екологічної мережі

Регіон	Площа, тис. гектарів: захисні лісові насадження	полезахисні лісові смуги	залужені деградовані та радіоактивно забруднені землі
Автономна Республіка Крим	9,66	5,6	30,5
Області:			
Вінницька	18,2	9,7	38,6
Волинська	34,95	1,53	53,7
Дніпропетровська	109,62	17,88	261
Донецька	36,83	10,45	51,6
Житомирська	90,55	0,7	3,2
Закарпатська	1,17	0,23	14,9
Запорізька	33,78	16,6	248,4
Івано-Франківська	7,89	0,68	10,9
Київська	45,67	2,76	46,3
Кіровоградська	39,88	4,8	44
Луганська	27,49	5,4	226,3
Львівська	7,15	0,28	29,4
Миколаївська	72,28	20,8	72,8
Одеська	66,62	22,77	17,9
Полтавська	105,55	9,02	168,5
Рівненська	68,3	1,7	72,7
Сумська	6,54	2,26	54,9
Тернопільська	11,11	0,5	63,7
Харківська	40,21	12,86	26,8
Херсонська	16,48	20,42	25,8
Хмельницька	10,05	0,86	60,5
Черкаська	44,52	5,97	48,2
Чернігівська	40,03	0,42	60,7
Чернівецька	2,66	0,02	31,9
м.Київ	0,1		0,1
м.Севастополь	0,61	0,1	0,4
Усього:	**947,9**	**174,31**	**1763,7**

Додаток 4
до Програми

Деградовані та забруднені землі, що передбачаються для консервації

Регіон	Площа, тис. гектарів: деградовані та забруднені землі	у тому числі ті, на яких передбачається залісення
Автономна Республіка Крим	31,9	1,4
Області:		
Вінницька	42,6	4
Волинська	75	21,3
Дніпропетровська	347,4	86,4
Донецька	66,4	14,8
Житомирська	79,2	76
Закарпатська	15,1	0,2
Запорізька	256	7,6
Івано-Франківська	14,8	3,9
Київська	84,3	38
Кіровоградська	69,7	25,7
Луганська	231,2	4,9
Львівська	29,4	
Миколаївська	87,8	15
Одеська	37,2	19,3
Полтавська	267,6	99,1
Рівненська	124,2	51,5
Сумська	58,2	3,3
Тернопільська	63,7	
Харківська	57,1	30,3
Херсонська	33,25	7,45
Хмельницька	63,5	3
Черкаська	80,84	32,64
Чернігівська	89,7	29
Чернівецька	32,21	0,31
м.Київ	0,1	
м.Севастополь	0,8	0,4
Усього:	**2339,2**	**575,5**

Додаток 5
до Програми

Окремі складові національної екологічної мережі

Складова екологічної мережі	Площа, тис. гектарів: на 1 вересня 2000 року	прогнозна на 2015 рік	У тому числі у відсотках до загальної площі країни: на 1 вересня 2000 року	прогнозна площа на 2015 рік	У відсотках до площі екологічної мережі на 2015 рік
Сіножаті та пасовища	7772,9	9536,6	12,88	15,8	37,9
Ліси та лісовкриті площі	10380,2	10955,7	17,2	18,15	43,55
Відкриті заболочені землі	940,4	940,4	1,56	1,56	3,75
Радіоактивно забруднені землі, що не використовуються в господарстві	136	136	0,21	0,21	0,5
Відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом	1180,8	1180,8	1,96	1,96	4,7
Води	2415	2415	4	4	9,6
Усього	**22825,3**	**25164,5**	**37,81**	**41,68**	**100**

Додаток 6
до Програми

Основні елементи національної екологічної мережі загальнодержавного значення

Елемент екологічної мережі	Розташування (за фізико-географічними умовами)	Основні території та об'єкти — складові екологічної мережі
Природні регіони		
Карпатський	Карпатська гірська країна	біосферні заповідники: Карпатський, Розточанський, Східні Карпати; природний заповідник Горгани; національні природні парки: Синевир, Карпатський, Ужанський, Сколівські Бескиди, Гуцульщина
	Передкарпаття та Опілля	національний природний парк Галицький
Кримський гірський	Кримська гірська країна	природні заповідники: Кримський, Ялтинський гірсько-лісовий, Карадазький, Опукський; національні природні парки: Севастопольський, Чатир-Даг
Західнополіський	Західне Полісся	біосферний заповідник Західне полісся; природні заповідники: Черемський, Рівненський, Південнополіський
Центральний Поліський	Придніпровське Полісся	біосферний заповідник Поліський; природні заповідники Дніпровський, Деснянський, національні природні парки: Мезинський, Коростишівський, Ічнянський, Голосіївський
Східний Поліський	Східне Полісся	національні природні парки: Середньосеймський, Деснянсько-Старогутський, Тростянецько-Ворсклянський
Подільський	Подільська Височина	природний заповідник Медобори; національні природні парки: Подільські Товтри, Кременецькі Гори, Центрально-Подільський, Савранський ліс, Дністровський каньйон
Середньодніпровський	Середнє Придніпров'я	Український лісостеповий біосферний заповідник; національні природні парки: Черкаський Бір, Холодний Яр, Середньо-Придніпровський, Трахтемирівський, Переяслав-Хмельницький, Чорноліський; Канівський природний заповідник
Придонецький	долина р.Сіверського Дінця	національні природні парки: Святі Гори, Сіверсько-Донецький, Слобожанський, Гомольшанський
Донецько-Приазовський	Донецький кряж, Приазовська височина	Український степовий природний заповідник; національні природні парки: Приазовський, Меотида
Таврійський	Дніпровсько-Молочанське Межиріччя	біосферні заповідники: Чорноморський, Асканія Нова; національні природні парки: Нижньодніпровський, Азово-Сиваський
Нижньо-дністровський	пониззя долини р.Дністер	Нижньодністровський національний природний парк
Нижньо-дунайський	пониззя долини р. Дунаю	Дунайський біосферний заповідник
Азовський	Азовське море	Казантипський, Опукський природні заповідники; національні природні парки: Азово-Сиваський, Сиваський, Меотида
Чорноморський	північно-східний шельф Чорного моря	національні природні парки: Велике філофорне поле Зернова, Мале філофорне поле, Джарилгач, Кінбурнська коса
Природні коридори		
Поліський	зона лісів	ліси першої та другої груп, болота
Галицько-Слобожанський	зона лісостепу	ліси першої та другої груп, лісосмуги, луки, пасовища,
Південно-український	зона степів	лісосмуги, пасовища, сіножаті
Прибережно-морський	прибережна смуга Азовського і Чорного морів	внутрішні морські води, морські коси, мілини, пляжі, острови
Дністровський	долина р.Дністра	заплавні луки, чагарники, схилові землі з незначним рослинним покривом, ліси, водні об'єкти
Бузький	долини річок Західного і Південного Бугу	заплавні луки, чагарники, сіножаті, схилові землі з незначним рослинним покривом, ліси, водні об'єкти
Дніпровський	долина р. Дніпра	заплавні луки, чагарники, сіножаті, схилові землі з незначним рослинним покривом, ліси, водні об'єкти
Сіверсько-Донецький	долина р.Сіверського Дінця	заплавні луки, чагарники, сіножаті, схилові землі з незначним рослинним покривом, ліси, водні об'єкти

Додаток 7
до Програми

ЗАХОДИ
З ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ

Назва об'єкта природно-заповідного фонду (площа, гектарів)	Код бюджетної класифікації	Орієнтовна вартість робіт, тис. гривень	У тому числі за рахунок: державного бюджету	фондів охорони навколишнього природного середовища	грантів міжнародних екологічних організацій	Термін виконання (роки) за кодами бюджетної класифікації по кожному об'єкту
1. Розроблення проектів створення, відведення земель для організації території об'єктів природно-заповідного фонду						
Національні природні парки, які передбачається створити						
Приазовський, 20 тис.	200600, 240600	320	220	100		2000—2002
Меотида, 15 тис.	200600, 240600	120	70	50		2000—2002
Сиваський, 195 тис.	200600, 240600	400	300	100		2000—2002
Прип'ять-Стохід,50 тис.	200600, 240600	450	300	150		2000—2002
Свидовецький, 15 тис.	200600, 240600	120	70	50		2001—2003
Галицький, 14 тис.	200600, 240600	70	40	30		2001—2003
Переяслав-Хмельницький, 10 тис.	200600, 240600	80	50	30		2001—2003
Гуцульщина, 50 тис.	200600, 240600	400	300	100		2001—2003
Дністровський каньйон, 10 тис.	200600, 240600	80	50	30		2002—2004
Джарилгач, 10 тис.	200600, 240600	80	50	30		2002—2004
Тростянецько-Ворсклянський, 40 тис.	200600, 240600	300	200	100		2002—2004
Сіверсько-Донецький, 20 тис.	200600, 240600	160	100	60		2003—2005
ранітно-степове обужжя, 5 тис.	200600	40	40			2003—2005
Великий Луг, 40 тис.	200600, 240600	300	200	100		2003—2005
Нижньосульський, 17 тис.	200600, 240600	140	100	40		2004—2006
Центрально-Подільський, 15 тис.	200600, 240600	120	80	40		2004—2006
Самарський бір, 20 тис.	200600, 240600	160	100	60		2005—2007
Передкарпатський, 20 тис.	200600, 240600	160	100	60		2005—2007
Диканьківський, 15 тис.	200600, 240600	120	80	40		2006—2008
Слобожанський, 10 тис	200600, 240600	80	50	30		2006—2008
Кінбурнська коса, 10 тис.	200600, 240600	80	50	30		2007—2009
Трахтемирівський, 10 тис.	200600, 240600	80	50	30		2008—2010
Нижньодніпровський, 50 тис.	200600, 240600	400	300	100		2009—2011
Кримський, 25 тис.	200600, 240600	200	130	70		2010—2012
Савранський ліс, 10 тис.	200600, 240600	80	50	30		2011—2013
Чатир-Даг, 5 тис.	200600	40	40			2012—2014
Саки, 10 тис.	200600, 240600	80	50	30		2013—2015
Велике філофорне поле Зернова, 100 тис.	200600	100	100			2013—2015
Мале філофорне поле, 30 тис.	200600	60	60			2013—2015
Біосферні заповідники, які передбачається створити						
Західне Полісся, 40 тис.	200600, 240600	280	200	80		2000—2002
Східні Карпати, 50 тис.	200600, 240600	350	250	100		2000—2002
Кримський, 40 тис.	200600, 240600	320	250	70		2001—2003
Розточанський, 25 тис.	200600, 240600	170	120	50		2012—2015
Поліський, 50 тис.	200600, 240600	350	250	100		2004—2006
Український лісостеповий, 50 тис.	200600, 240600	350	250	100		2010—2012
Донецький кряж, 20 тис.	200600, 240600	140	100	40		2012—2015
Природні заповідники, межі яких розширюються						
Медобори, 2 тис.	200600	20	20			2000—2002
Поліський, 14 тис.	200600, 240600	100	80	20		2001—2003
Дніпровсько-Орільський, 505	200600	10	10			2002—2004
Біосферні заповідники, межі яких розширюються						
Карпатський, 10 тис.	200600, 240600	70	50	20		2002—2004
найський, 20 тис.	200600, 240600	140	100	40		2003—2005
орноморський, 50 тис.	200600	50	50			2005—2007
Національні природні парки, межі яких розширюються						
Вижницький, 3 тис.	200600	20	20			2001—2003
Синевир, 3 тис.	200600	20	20			2001—2003
Подільські Товтри, 20 тис.	200600, 240600	100	70	30		2002—2004
Ужанський, 10 тис.	200600	50	50			2003—2005
Святі Гори, 10 тис.	200600	50	50			2004—2006
Усього:		**7410**	**5270**	**2140**		

Примітка. У Програму не включено створення нових територій природно-заповідного фонду, що ввійшли в Національну програму екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води, затверджену Постановою Верховної Ради України від 27 лютого 1997 року, в такому складі: біосферний заповідник Старогутський (8 тис. га); природні заповідники Дніпровський (55 тис. га), Деснянський (54 тис.га), Південнополіський (15 тис. га); національні природні парки Голосіївський (3 тис. га), Ічнянський (46,68 тис. га), Мезинський (31,6 тис. га), Черкаський Бір (40 тис.га), Середньосеймський (2 тис. га), Чорноліський (15 тис. га), Холодний Яр (6 тис. га), Дніпровсько-Бузький (50 тис. га), Коростишівський (20 тис. га), Костопільський (30 тис. га), Середньопридніпровський (300 тис. га).

2. Ведення державного кадастру природно-заповідного фонду України

Заходи	Код бюджетної класифікації	Орієнтовна вартість робіт, тис. гривень	У тому числі за рахунок: державного бюджету	фондів охорони навколишнього природного середовища	грантів міжнародних екологічних організацій	Термін виконання (роки) за кодами бюджетної класифікації по кожному заходу
Створення автоматизованої системи ведення державного кадастру природно-заповідного фонду України	240600	400		200	200	2000—2002
Інвентаризація природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду України	240600	2000		2000		2001—2015
Створення та ведення єдиної геоінформаційної системи та бази даних, підготовка звітних матеріалів державного кадастру природно-заповідного фонду України	200600, 240600	1500	500	500	500	2001—2015
Видання звітних матеріалів державного кадастру природно-заповідного фонду України	200600	200	200			2001—2015
Усього:		**4100**	**700**	**2700**	**700**	

3. Збереження популяцій видів рослин і тварин

Заходи	Код бюджетної класифікації	Орієнтовна вартість робіт, тис. гривень	У тому числі за рахунок: державного бюджету	фондів охорони навколишнього природного середовища	грантів міжнародних екологічних організацій	Термін виконання (роки) за кодами бюджетної класифікації по кожному заходу
Розроблення нормативно-правових документів і ведення державних кадастрів тваринного та рослинного світу	200600, 240600	11200	6000	5200		2000—2015
Інвентаризація місцезростань видів рослин, занесених до Червоної книги України, та рослинних угруповань, занесених до Зеленої книги України	200600, 240600	1500	500	1000		2000—2015
Оцінка стану популяцій видів рослин і тварин, занесених до Червоної книги України	240600	700		700		2000—2015
Створення центрів штучного розведення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин і тварин	200600, 240600	200	100		100	2002—2005
Створення центрів збереження генетичного матеріалу рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів рослин і тварин	200600	3000			3000	2002—2015
Усього:		**16600**	**6600**	**6900**	**3100**	

4. Здійснення заходів, що випливають з виконання зобов'язань України за міжнародними угодами

Заходи	Код бюджетної класифікації	Орієнтовна вартість робіт, тис. гривень	У тому числі за рахунок: державного бюджету	фондів охорони навколишнього природного середовища	грантів міжнародних екологічних організацій	Термін виконання (роки) за кодами бюджетної класифікації по кожному заходу
Створення національної та регіональних баз даних екологічної мережі	200700	500			500	2000—2005
Розроблення генеральної схеми формування національної екологічної мережі	200700	800	400		400	2000—2002
Розроблення регіональних схем формування екологічної мережі	200700	2500			2500	2001—2005
Складання національного переліку об'єктів природної спадщини	200700	300	300			2002—2004
Визначення нових водно-болотних угідь, що відповідають вимогам (критеріям) до водно-болотних угідь міжнародного значення	200700	400			400	2001—2015
Розроблення менеджмент-планів для водно-болотних угідь міжнародного значення	200700	1000			1000	2001—2015
Визначення територій спеціального інтересу щодо їх збереження в межах природно-заповідного фонду України згідно з Конвенцією про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (1979 р.)	200700	800	400		400	2001—2005
Визначення за межами природно-заповідного фонду України територій спеціального інтересу щодо їх збереження згідно з Конвенцією про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (1979 р.)	200700	400	200		200	2001—2005
Підготовка описів найцінніших об'єктів природно-заповідного фонду для нагородження європейським дипломом Ради Європи	200700	100	100			2001—2005
Підготовка описів відповідних об'єктів природно-заповідного фонду для внесення цих об'єктів до спеціального переліку біогенетичних природних територій	200700	100	100			2006—2015
Складання переліків водно-болотних угідь загальнодержавного значення	200700	100	100			2006—2015
Складання переліків водно-болот них угідь місцевого значення	200700	700	700			2006—2015
Розроблення менеджмент-планів для водно-болотних угідь загальнодержавного значення	200700	800	800			2001—2015
Усього:		**8500**	**3100**		**5400**	

5. Наукові розробки для забезпечення реалізації Програми

Заходи	Код бюджетної класифікації	Орієнтовна вартість робіт, тис. гривень	У тому числі за рахунок: державного бюджету	фондів охорони навколишнього природного середовища	грантів міжнародних екологічних організацій	Термін виконання (роки) за кодами бюджетної класифікації по кожному заходу
Розроблення пропозицій з удосконалення системи формування екологічної мережі природних територій з неоднаковим ступенем антропогенного впливу, методів та критеріїв виділення природних територій для збереження ландшафтного різноманіття шляхом заповідання та резервування	040202	500	500			2000—2015
Вивчення видового, ценотичного різноманіття та здійснення середньо- і великомасштабного картографування природних комплексів та їх компонентів для проведення комплексного моніторингу, створення геоінформаційних систем	040202	3000	3000			2000—2015
Розроблення системи критеріїв для оцінки стану компонентів екосистем природно-заповідних територій за їх науковою, рекреаційною і соціальною значущістю. Створення методик економічної оцінки природно-заповідних територій	040202	300	300			2000—2015
Розроблення та впровадження методів і засобів созотехнічних основ біорізноманіття природно-заповідного фонду. Створення концепції та стратегії охорони і управління екосистемами у національних природних парках	040202	700	700			2000—2015
Розроблення наукової моделі організації моніторингу довкілля на територіях природно-заповідного фонду та ведення державного кадастру природно-заповідного фонду України	040202	2500	2500			2000—2015
Усього:		**7000**	**7000**			
Разом за Програмою:		**43610**	**22670**	**11740**	**9200**	

Додаток 8
до Програми

ЗАГАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ КОШТІВ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ НА 2000—2015 РОКИ (ЗА ЕТАПАМИ ТА ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ)

(тис.гривень)

№ п/п	Загальні заходи	Усього	У тому числі за роками: 2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006—2015
1.	Розроблення проектів створення, відведення земель для організації території об'єктів прородно-заповідного фонду	7410	940	800	760	700	700	700	2810
2.	Ведення державного кадастру природно-заповідного фонду України	4100	400	250	250	200	200	200	2600
3.	Збереження популяцій видів рослин і тварин	16600	250	250	250	250	250	250	15100
4.	Здійснення заходів, що випливають з виконання зобов'язань України за міжнародними угодами	8500		500	500	500	500	500	6000
5.	Наукові розробки для забезпечення реалізації Програми	7000	400	440	440	440	440	440	4400
	Разом:	**43610**	**1990**	**2240**	**2200**	**2090**	**2090**	**2090**	**30910**
	у тому числі за рахунок:								
	Державного бюджету	**22670**	**540**	**590**	**600**	**440**	**440**	**440**	**19620**
	Фонду охорони навколишнього природного середовища	**11740**	**600**	**800**	**750**	**800**	**800**	**800**	**7190**
	Грантів міжнародних екологічних організацій	**9200**	**850**	**850**	**850**	**850**	**850**	**850**	**4100**

«Голос України», 14 листопада 2000 року. № 209 (2456)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про курорти

Цей Закон визначає правові, організаційні, економічні та соціальні засади розвитку курортів в Україні та спрямований на забезпечення використання з метою лікування і оздоровлення людей природних лікувальних ресурсів, природних територій курортів, які є надбанням народу України, та їх охорони.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

курорт — освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні;

лікувально-оздоровча місцевість — природна територія, що має мінеральні та термальні води, лікувальні грязі, озокерит, ропу лиманів та озер, кліматичні та інші природні умови, сприятливі для лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань;

особливо цінні та унікальні природні лікувальні ресурси — ресурси, які рідко (не часто) зустрічаються на території України, мають обмежене поширення або невеликі запаси у родовищах та є особливо сприятливими і ефективними для використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань;

загальнопоширені природні лікувальні ресурси — ресурси, які зустрічаються в різних регіонах України, мають значні запаси та придатні для використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань;

медичний (бальнеологічний) висновок — це висновок, зроблений на підставі медико-біологічних та інших спеціальних досліджень складу та властивостей природних лікувальних ресурсів про можливість їх використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань;

курортна справа — сукупність усіх видів науково-практичної та господарської діяльності, спрямованих на організацію та забезпечення лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань із використанням природних лікувальних ресурсів.

Стаття 2. Законодавство про курорти та його завдання

Законодавство про курорти базується на положеннях Конституції України і складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів.

Завданням законодавства про курорти є регулювання суспільних відносин у сфері організації і розвитку курортів, виявлення та обліку природних лікувальних ресурсів, забезпечення їх раціонального видобутку, використання і охорони з метою створення сприятливих умов для лікування, профілактики захворювань та відпочинку людей.

Стаття 3. Принципи державної політики у сфері курортної справи

Державна політика України у сфері курортної справи визначається Верховною Радою України і будується на принципах:

законодавчого визначення умов і порядку організації діяльності курортів;

забезпечення доступності санаторно-курортного лікування для всіх громадян, в першу чергу для інвалідів, ветеранів війни та праці, учасників бойових дій, громадян, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, дітей, жінок репродуктивного віку, які страждають на гінекологічні захворювання, хворих на туберкульоз та хворих з травмами і захворюваннями спинного мозку та хребта;

врахування попиту населення на конкретні види санаторно-курортних послуг при розробці та затвердженні загальнодержавних і місцевих програм розвитку курортів;

економного та раціонального використання природних лікувальних ресурсів і забезпечення їх належної охорони;

сприяння перетворенню санаторно-курортного комплексу України у високорентабельну та конкурентоспроможну галузь економіки.

Стаття 4. Види курортів

За характером природних лікувальних ресурсів курорти України поділяються на курорти державного та місцевого значення.

До курортів державного значення належать природні території, що мають особливо цінні та унікальні природні лікувальні ресурси і використовуються з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань.

До курортів місцевого значення належать природні території, що мають загальнопоширені природні лікувальні ресурси і використовуються з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань.

Стаття 5. Медичний профіль (спеціалізація) курортів

Медичний профіль (спеціалізація) курортів визначається з урахуванням властивостей природних лікувальних ресурсів.

За своєю спеціалізацією курорти поділяються на курорти загального призначення та спеціалізовані курорти для лікування конкретних захворювань.

Медичний профіль (спеціалізація) курортів установлюється центральним органом виконавчої влади з охорони здоров'я.

Стаття 6. Природні лікувальні ресурси

До природних лікувальних ресурсів належать мінеральні і термальні води, лікувальні грязі та озокерит, ропа лиманів та озер, морська вода, природні об'єкти і комплекси із сприятливими для лікування кліматичними умовами, придатні для використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань.

Розділ II. СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТОК КУРОРТІВ

Стаття 7. Підстава для створення курорту

Підставою для прийняття рішення про оголошення природної території курортною є наявність на ній природних лікувальних ресурсів, необхідної інфраструктури для їх експлуатації та організації лікування людей.

Стаття 8. Клопотання про оголошення природних територій курортними

Підготовку та подання клопотань про оголошення природних територій курортними можуть здійснювати центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування або інші заінтересовані підприємства, установи, організації та громадяни.

Клопотання про оголошення природних територій курортними мають містити обгрунтування необхідності оголошення природних територій курортними; характеристику природних лікувальних ресурсів, їх лікувальних факторів, кліматичних, інженерно-геологічних та інших умов, сприятливих для лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань, інших цінностей природних територій, що пропонуються для оголошення; відомості про місцезнаходження, розміри, характер використання та про власників і користувачів природних територій, а також відповідний картографічний матеріал.

Клопотання про оголошення природних територій курортними подаються до відповідних органів виконавчої влади, уповноважених цим Законом здійснювати їх попередній розгляд.

Стаття 9. Розгляд клопотань про оголошення природних територій курортними

Клопотання про оголошення природних територій курортними у місячний термін розглядаються:

щодо природних територій державного значення — спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань діяльності курортів з урахуванням пропозицій Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських рад;

щодо природних територій місцевого значення — відповідними місцевими органами виконавчої влади з питань діяльності курортів.

У разі схвалення клопотання спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань діяльності курортів або його місцевий орган погоджує це клопотання з власниками чи користувачами земельних ділянок.

На підставі результатів погодження клопотань відповідно спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань діяльності курортів, його місцеві органи забезпечують розроблення проектів оголошення природних територій курортними.

Стаття 10. Експертиза проектів оголошення природних територій курортними

Проекти оголошення природних територій курортними підлягають державній екологічній та санітарно-гігієнічній експертизам, які проводяться відповідно до законів України «Про державну екологічну експертизу» і «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

Стаття 11. Прийняття рішень про оголошення природних територій курортними

У разі позитивного висновку державної екологічної та санітарно-гігієнічної експертиз щодо проектів оголошення природних територій курортними матеріали передаються:

щодо курортів державного значення — спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань діяльності курортів до Кабінету Міністрів України;

щодо курортів місцевого значення — місцевими органами виконавчої влади з питань діяльності курортів відповідно до Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Рішення про оголошення природних територій курортними територіями державного значення приймає Верховна Рада України за поданням Кабінету Міністрів України.

Рішення про оголошення природних територій курортними територіями місцевого значення приймають Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські ради за поданням відповідно Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Стаття 12. Забудова курортів

Забудова курортів здійснюється відповідно до затверджених у встановленому законодавством порядку генеральних планів курортів, іншої містобудівної документації.

Будівництво на курортах нових і розширення діючих промислових підприємств та інших об'єктів, не пов'язаних безпосередньо із задоволенням потреб відпочиваючих і місцевого населення, потреб курортного та житлового будівництва, або таких, що можуть негативно впливати на природні лікувальні фактори, забороняється.

Стаття 13. Надання земельних ділянок для створення або розширення курорту

Надання земельних ділянок для створення або розширення курорту здійснюється у порядку, встановленому Земельним кодексом України, на підставі розроблення техніко-економічних обгрунтувань використання землі та проектів відведення земельних ділянок з урахуванням затверджених округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони, схем медичного зонування.

Земельні ділянки курортів використовуються у порядку, визначеному проектом організації використання території та генеральним планом забудови курорту, з дотриманням вимог статей 31, 32 і 33 цього Закону.

Стаття 14. Розвиток курортів

Розвиток курортів здійснюється згідно з довгостроковими комплексними і цільовими державними та місцевими програмами.

Програми розвитку курортів розробляються на основі даних кадастрів природних лікувальних ресурсів, об'єктивних показників ефективності лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань, результатів спеціальних наукових досліджень і проектних робіт, фінансово-економічних показників діяльності курортів. При цьому визначаються параметри та режим використання природних лікувальних ресурсів з урахуванням екологічних та санітарно-гігієнічних обмежень тощо.

Містобудівна документація, що регламентує всі види будівництва на території курортів, розробляється відповідно до законів України «Про основи містобудування», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» та інших нормативно-правових актів і підлягає обов'язковій державній екологічній та санітарно-гігієнічній експертизам.

Розділ III. ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ ЛІКУВАЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Стаття 15. Використання природних територій для діяльності курортів

З метою організації діяльності курортів юридичні та фізичні особи використовують спеціально визначені природні території, які мають мінеральні та термальні води, лікувальні грязі та озокерит, ропу лиманів та озер, акваторію моря, кліматичні, ландшафтні та інші умови, сприятливі для лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань.

Стаття 16. Виявлення та облік природних лікувальних ресурсів

Виявлення природних лікувальних ресурсів здійснюється шляхом проведення комплексних медико-біологічних, кліматологічних, геолого-гідрологічних, курортологічних та інших дослідницьких робіт.

Медико-біологічна оцінка якості та цінності природних лікувальних ресурсів, визначення методів їх використання здійснюються центральним органом виконавчої влади з охорони здоров'я на підставі даних дослідницьких робіт, зазначених у частині першій цієї статті.

Визначені за результатами геологорозвідувальних робіт експлуатаційні запаси родовищ лікувальних підземних мінеральних вод, лікувальних грязей та інших корисних копалин, що належать до природних лікувальних ресурсів, затверджуються та вносяться до Державного фонду родовищ, корисних копалин України і передаються для використання за призначенням відповідно до законодавства України.

Стаття 17. Надання природних лікувальних ресурсів у користування

Родовища корисних копалин, що належать до природних лікувальних ресурсів, надаються у користування юридичним і фізичним особам для використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань. Підземні лікувальні мінеральні води можуть використовуватися для промислового розливу. Порядок надання у користування таких родовищ визначається Кодексом України про надра та іншими актами законодавства.

Державний нагляд і контроль за додержанням правил і норм використання природних лікувальних ресурсів здійснюють центральні органи виконавчої влади з нагляду за охороною праці, з геології і використання надр, охорони здоров'я, охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки, інші спеціально уповноважені органи виконавчої влади відповідно до закону.

Стаття 18. Плата за спеціальне використання природних лікувальних ресурсів

Спеціальне використання природних лікувальних ресурсів здійснюється за плату відповідно до Кодексу України про надра.

Нормативи плати за користування природними лікувальними ресурсами та порядок її справляння встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 19. Розробка родовищ підземних лікувальних мінеральних вод, лікувальних грязей та інших природних лікувальних ресурсів

Розробка родовищ підземних лікувальних мінеральних вод, лікувальних грязей та інших корисних копалин, що належать до природних лікувальних ресурсів, здійснюється за спеціальним дозволом (ліцензією) на користування надрами в порядку, визначеному законодавством України.

Мінеральні води, лікувальні грязі, що належать до природних лікувальних ресурсів, видобуваються в обсягах, ліміт яких затверджується Державною комісією України по запасах корисних копалин. Якість природних лікувальних ресурсів регламентується спеціальним медичним (бальнеологічним) висновком, який визначає кондиційний склад корисних і шкідливих для людини компонентів.

Медичний (бальнеологічний) висновок надається центральним органом виконавчої влади з охорони здоров'я.

Видобуток, підготовка, переробка та використання підземних лікувальних мінеральних вод, лікувальних грязей та інших корисних копалин, що належать до природних лікувальних ресурсів, здійснюються згідно із затвердженими проектами та встановленими центральним органом виконавчої влади з геології та використання надр квотами.

Відповідальність за недотримання затверджених проектами умов і встановлених квот покладається на суб'єкт підприємницької діяльності, який одержав у центральному органі виконавчої влади з геології та використання надр спеціальний дозвіл (ліцензію) на використання надр з метою експлуатації родовищ корисних копалин.

Розділ IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІКУВАННЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ НА КУРОРТАХ

Стаття 20. Організація лікування на курортах

Організація лікування на курортах спрямовується на забезпечення громадян природними лікувальними ресурсами і здійснюється відповідно до науково обгрунтованих методик, що розробляються для кожного виду (типу) природних лікувальних ресурсів і затверджуються центральним органом виконавчої влади з охорони здоров'я.

Направлення хворих на лікування в санаторно-курортні заклади, незалежно від їх форми власності і відомчого підпорядкування, проводиться відповідно до медичних показань.

Стаття 21. Організація обслуговування на курортах

Організація обслуговування на курортах здійснюється санаторно-курортними закладами різних форм власності, створеними в установленому законодавством України порядку, і спрямовується на забезпечення умов для повноцінного лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань шляхом прийняття громадянами лікувальних процедур, а також забезпечення належних умов їх проживання, харчування, одержання культурно-побутових послуг.

У разі виникнення у громадян, які прибули на курорт, гострих інфекційних та інших захворювань, а також різкого погіршення здоров'я амбулаторна та стаціонарна медична допомога їм надається закладами охорони здоров'я за місцем розташування курорту в порядку, встановленому законодавством України.

Порядок госпіталізації громадян, які перебувають на курортах, встановлюється центральним органом виконавчої влади з охорони здоров'я.

Стаття 22. Санаторно-курортні заклади

Санаторно-куротні заклади — це заклади охорони здоров'я, що розташовані на територіях курортів і забезпечують подання громадянам послуг лікувального, профілактичного та реабілітаційного характеру з використанням природних лікувальних ресурсів.

Санаторно-курортні заклади створюються в порядку, передбаченому статтею 16 Основ законодавства України про охорону здоров'я та іншими нормативно-правовими актами.

Перелік видів санаторно-курортних закладів затверджується центральним органом виконавчої влади з охорони здоров'я.

Напрями спеціалізації санаторно-курортних закладів визначаються центральним органом виконавчої влади з охорони здоров'я з урахуванням лікувальних властивостей природних лікувальних ресурсів курортів.

Типове положення про санаторно-курортний заклад затверджується Кабінетом Міністрів України.

Розділ V. ЕКОНОМІЧНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ КУРОРТІВ

Стаття 23. Економічні заходи забезпечення організації та функціонування курортів

Економічні заходи забезпечення організації та функціонування курортів передбачають:

ведення Державного кадастру природних лікувальних ресурсів України, здійснення їх економічної оцінки;

розробку та здійснення програм збереження та розвитку курортної галузі України та забезпечення її державної підтримки;

податкові, митні, кредитні пільги, що надаються у порядку, встановленому законом, і спрямовані на сприяння збереженню та розвитку курортів;

застосування спеціальних платежів та зборів, забезпечення в установленому законодавством порядку компенсації збитків, завданих внаслідок порушення законодавства про курорти;

матеріальне та фінансове забезпечення курортної галузі.

Стаття 24. Економічне обгрунтування розвитку курорту та економічна оцінка його природних лікувальних ресурсів

Економічне обгрунтування розвитку курорту та економічна оцінка його природних лікувальних ресурсів здійснюються відповідно до Державного кадастру природних лікувальних ресурсів України на основі спеціальних методик, що розробляються і затверджуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Фінансове забезпечення курортів

Фінансування курортів державного та місцевого значення, включаючи розвиток транспорту, систем водопостачання та каналізації, телерадіомовлення та зв'язку, енергозабезпечення, проведення природоохоронних заходів, здійснюється відповідно до державних і місцевих програм за рахунок джерел, передбачених законом України.

Для цієї мети можуть залучатися кошти позабюджетних і благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій і громадян.

Стаття 26. Приватизація санаторно-курортних закладів

Приватизація санаторно-курортних закладів, що знаходяться на територіях курортів державного значення, використовують природні лікувальні ресурси зазначених територій і на момент прийняття цього Закону перебувають у державній або комунальній власності, забороняється.

Приватизація спеціальних санаторно-курортних закладів (дитячих, кардіологічних, пульмонологічних, гінекологічних, для лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, для лікування хворих на туберкульоз, хворих з травмами і хворобами спинного мозку та хребта), що знаходяться на територіях курортів місцевого значення, використовують природні лікувальні ресурси зазначених територій і на момент прийняття цього Закону перебувають у державній або комунальній власності, забороняється. Приватизація інших санаторно-курортних закладів, що знаходяться або створюються на територіях курортів місцевого значення і використовують природні лікувальні ресурси зазначених територій, може здійснюватися в порядку, встановленому законами з питань приватизації, за умови збереження профілю об'єктів, що приватизуються.

Розділ VI.
САНІТАРНА ОХОРОНА КУРОРТІВ

Стаття 27. Мета санітарної охорони курортів

Метою санітарної охорони курортів є збереження природних властивостей наявних лікувальних ресурсів, запобігання забрудненню, пошкодженню та передчасному виснаженню цих ресурсів. З цією метою в межах курорту встановлюється округ санітарної (гірничо-санітарної) охорони.

Стаття 28. Поняття округу санітарної охорони

Округ санітарної охорони — це територія земної поверхні, зовнішній контур якої співпадає з межею курорту. В межах цієї території забороняються будь-які роботи, що призводять до забруднення грунту, повітря, вод, завдають шкоди лісу, іншим зеленим насадженням, сприяють розвитку ерозійних процесів і негативно впливають на природні лікувальні ресурси, санітарний та екологічний стан природних територій курортів.

Для курортів, які використовують родовища корисних копалин, що належать до природних лікувальних ресурсів (підземні мінеральні води, лікувальні грязі тощо), встановлюються округи гірничо-санітарної охорони.

У разі використання пов'язаних між собою родовищ мінеральних вод, суміжних пляжів та інших природних лікувальних ресурсів декількома курортами для них може встановлюватись єдиний округ санітарної охорони.

Стаття 29. Порядок встановлення меж та режиму округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курортів

Межі округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курортів державного значення затверджуються Верховною Радою України одночасно з прийняттям рішення про оголошення природних територій курортними територіями державного значення.

Межі округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курортів місцевого значення затверджуються відповідно Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами одночасно з прийняттям рішення про оголошення природних територій курортними територіями місцевого значення.

Режими округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курортів державного значення затверджуються Кабінетом Міністрів України, а курортів місцевого значення — Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями відповідно до статей 31, 32 і 33 цього Закону.

Стаття 30. Зони округу санітарної охорони

Округ санітарної охорони поділяється на три зони:

перша зона (зона суворого режиму);

друга зона (зона обмежень);

третя зона (зона спостережень).

Встановлення меж зон санітарної охорони здійснюється в порядку розроблення проектів землеустрою.

Стаття 31. Перша зона (зона суворого режиму)

Перша зона (зона суворого режиму) охоплює місця виходу на поверхню мінеральних вод, території, на яких розташовані родовища лікувальних грязей, мінеральні озера, лимани, вода яких використовується для лікування, пляжі, а також прибережну смугу моря і прилеглу до пляжів територію шириною не менш як 100 метрів.

На території першої зони (зони суворого режиму) забороняється:

користування надрами, не пов'язане з використанням природних лікувальних ресурсів, розорювання земель, проведення будь-якої господарської діяльності, а також інші дії, що впливають або можуть впливати на розвиток небезпечних геологічних процесів, на природні лікувальні фактори курорту та його екологічний баланс;

прокладення кабелів, у тому числі підземних кабелів високої напруги, трубопроводів, інших комунікацій;

спорудження будь-яких будівель та інших об'єктів, не пов'язаних з експлуатаційним режимом та охороною природних і лікувальних факторів курорту;

скидання дренажно-скидних і стічних вод;

влаштування стоянок автомобілів, пунктів їх обслуговування (ремонт, миття тощо);

влаштування вигребів (накопичувачів) стічних вод, полігонів рідких і твердих відходів, полів фільтрації та інших споруд для приймання та знешкодження стічних вод і рідких відходів, а також кладовищ і скотомогильників;

проїзд автотранспорту, не пов'язаний з обслуговуванням цієї території, використанням родовищ лікувальних ресурсів або природоохоронною діяльністю;

постійне і тимчасове проживання громадян (крім осіб, які безпосередньо забезпечують використання лікувальних факторів).

На території першої зони (зони суворого режиму) дозволяється провадити діяльність, пов'язану з використанням природних лікувальних факторів, на підставі науково обгрунтованих висновків і результатів державної санітарно-гігієнічної та екологічної експертиз виконувати берегоукріплювальні, протизсувні, протиобвальні, протикарстові та протиерозійні роботи, будувати хвилерізи, буни та інші гідротехнічні споруди, а також влаштовувати причали.

Забудова цієї території (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт та упорядкування об'єктів містобудування) здійснюється відповідно до законодавства, державних стандартів і норм, затвердженої містобудівної документації.

Стаття 32. Друга зона (зона обмежень)

Друга зона (зона обмежень) охоплює: територію, з якої відбувається стік поверхневих і грунтових вод до місця виходу на поверхню мінеральних вод або до родовища лікувальних грязей, до мінеральних озер та лиманів, місць неглибокої циркуляції мінеральних та прісних вод, які формують мінеральні джерела; природні та штучні сховища мінеральних вод і лікувальних грязей; територію, на якій знаходяться санаторно-курортні заклади та заклади відпочинку і яка призначена для будівництва таких закладів; парки, ліси та інші зелені насадження, використання яких без дотримання вимог природоохоронного законодавства та правил, передбачених для округу санітарної охорони курорту, може призвести до погіршення природних і лікувальних факторів курорту.

На території другої зони (зони обмежень) забороняється:

будівництво об'єктів і споруд, не пов'язаних з безпосереднім задоволенням потреб місцевого населення та громадян, які прибувають на курорт;

проведення гірничих та інших видів робіт, не пов'язаних з безпосереднім упорядкуванням території;

спорудження поглинаючих колодязів, створення полів підземної фільтрації;

забруднення поверхневих водойм під час здійснення будь-яких видів робіт;

влаштування звалищ, гноєсховищ, кладовищ, скотомогильників, а також накопичувачів рідких і твердих відходів виробництва, інших відходів, що призводить до забруднення водойм, грунту, грунтових вод, повітря;

розміщення складів пестицидів і мінеральних добрив;

здійснення промислової вирубки зелених насаджень, а також будь-яке інше використання земельних ділянок і водойм, що може призвести до погіршення їх природних і лікувальних факторів;

скидання у водні об'єкти сміття, стічних, підсланевих і баластних вод, витікання таких вод та інших речовин з транспортних (плавучих) засобів і трубопроводів.

Усі багатоквартирні будинки в межах другої зони (зони обмежень) повинні мати водопровід та каналізацію. Туалети у приватних будинках в обов'язковому порядку мають бути обладнані водонепроникними вигребами. Території тваринницьких ферм асфальтуються і по периметру огороджуються та обладнуються водовідвідними канавами з водонепроникними відстійниками для поверхневих вод. При в'їзді на територію ферм споруджуються капітальні санпропускники з дезинфекційними бар'єрами.

У разі масового поширення небезпечних та карантинних шкідників і хвороб рослин у парках, лісах та інших зелених насадженнях за погодженням з державною санітарно-епідеміологічною службою дозволяється використання нетоксичних для людини і таких, що швидко розкладаються в навколишньому природному середовищі, пестицидів.

Стаття 33. Третя зона (зона спостережень)

Третя зона (зона спостережень) охоплює всю сферу формування і споживання гідромінеральних ресурсів, лісові насадження навколо курорту, а також території, господарське використання яких без дотримання встановлених для округу санітарної охорони курорту правил може несприятливо впливати на гідрогеологічний режим родовищ мінеральних вод і лікувальних грязей, ландшафтно-кліматичні умови курорту, на його природні та лікувальні фактори.

На території третьої зони (зони спостережень) забороняється:

будівництво підприємств, установ і організацій, діяльність яких може негативно впливати на ландшафтно-кліматичні умови, стан повітря, грунту та вод курорту;

спуск на рельєф неочищених промислових та побутових стічних вод, проведення вирубок зелених насаджень (крім санітарних рубок).

Третя зона (зона спостереження) є водночас межею округу санітарної охорони курорту і на її території дозволяється проведення видів робіт, які не впливатимуть негативно на лікувальні та природні фактори курорту, не погіршуватимуть його ландшафтно-кліматичних, екологічних і санітарно-гігієнічних умов.

Стаття 34. Санітарна охорона водопроводів і джерел водопостачання населених пунктів

Санітарна охорона водопроводів і джерел водопостачання населених пунктів у межах округу санітарної охорони курорту здійснюється в порядку, встановленому законодавством України.

Розділ VII.
МОНІТОРИНГ І КАДАСТР ПРИРОДНИХ ТЕРИТОРІЙ КУРОРТІВ

Стаття 35. Моніторинг природних територій курортів

З метою забезпечення збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про стан довкілля і природних лікувальних ресурсів, прогнозування їх змін під впливом господарської діяльності, а також розроблення науково обгрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень створюється система державного моніторингу природних територій курортів.

Моніторинг природних територій курортів є складовою частиною державної системи моніторингу навколишнього природного середовища і здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 36. Державний кадастр природних територій курортів України

Державний кадастр природних територій курортів України є системою відомостей про правовий статус, належність, режим, географічне положення, площу, запаси природних лікувальних ресурсів, якісні характеристики цих територій, їх лікувальну, профілактичну, реабілітаційну, природоохоронну, наукову, рекреаційну та іншу цінність.

Державний кадастр природних територій курортів України створюється і ведеться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань діяльності курортів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 37. Державний кадастр природних лікувальних ресурсів України

Державний кадастр природних лікувальних ресурсів України є системою відомостей про кількість, якість та інші важливі з точки зору лікування та профілактики захворювань людини характеристики всіх природних лікувальних ресурсів, що виявлені та підраховані на території України, а також можливі обсяги, способи та режими їх використання.

Державний кадастр природних лікувальних ресурсів України створюється та ведеться в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Розділ VIII.
ОРГАНИ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ КУРОРТІВ, ТА ЇХ ПОВНОВАЖЕННЯ

Стаття 38. Органи, що здійснюють управління у сфері діяльності курортів

Управління у сфері діяльності курортів здійснюють Кабінет Міністрів України, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань діяльності курортів, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, інші органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Стаття 39. Повноваження Кабінету Міністрів України

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері діяльності курортів належать:

1) реалізація державної політики у сфері діяльності курортів;

2) забезпечення розроблення і виконання державних програм та прогнозів розвитку курортів;

3) встановлення норм і правил користування природними лікувальними ресурсами;

4) організація ведення державного обліку природних лікувальних ресурсів, лікувально-оздоровчих місцевостей та курортів;

5) затвердження режиму округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курортів державного значення;

6) проведення державної експертизи державних програм розвитку курортів і генеральних планів курортів, що мають державне значення, та їх затвердження;

7) затвердження порядку ведення моніторингу природних територій курортів і порядку створення та ведення Державного кадастру природних територій курортів України і Державного кадастру природних лікувальних ресурсів України;

8) затвердження типового положення про санаторно-курортний заклад;

9) вирішення інших питань у сфері діяльності курортів відповідно до законів України.

Стаття 40. Повноваження спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань діяльності курортів та інших центральних органів виконавчої влади

До повноважень спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань діяльності курортів належать:

1) реалізація державної політики у сфері діяльності курортів;

2) розроблення проектів загальнодержавних програм і прогнозів розвитку курортів;

3) координація діяльності курортних закладів (незалежно від форм власності), пов'язаної з використанням лікувальних ресурсів, а також діяльності підприємств, установ та організацій, які обслуговують курорти;

4) участь у створенні Державного кадастру природних лікувальних ресурсів України;

5) організація наукових досліджень з метою розширення курортного потенціалу держави та підвищення ефективності його використання;

6) здійснення контролю за додержанням державних стандартів у сфері санаторно-курортного лікування та відпочинку;

7) ведення Державного кадастру природних територій курортів України;

8) вирішення інших питань у сфері діяльності курортів відповідно до законів України.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади беруть участь у розробці та реалізації державної політики України у сфері курортної справи в межах своєї компетенції, визначеної законами.

Стаття 41. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері діяльності курортів

До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері діяльності курортів відповідно належать:

1) реалізація загальнодержавних і місцевих програм освоєння земель оздоровчого та рекреаційного призначення, генеральних планів (програм) розвитку курортів;

2) здійснення контролю за раціональним використанням і охороною природних лікувальних ресурсів, природних територій курортів і прилеглих до них округів санітарної охорони;

3) затвердження режиму округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курортів місцевого значення;

4) вирішення інших питань у сфері діяльності курортів відповідно до законів України.

Стаття 42. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері діяльності курортів

До повноважень органів місцевого самоврядування у сфері діяльності курортів належать:

1) затвердження місцевих програм розвитку мінерально-сировинної бази, раціонального використання та охорони природних лікувальних ресурсів;

2) управління курортами місцевого значення відповідно до закону;

3) погодження видачі дозволів на користування природними лікувальними ресурсами державного значення;

4) видача дозволів на користування природними лікувальними ресурсами місцевого значення;

5) здійснення контролю за використанням природних лікувальних ресурсів;

6) внесення до відповідних органів виконавчої влади клопотань про оголошення природних територій курортними;

7) оголошення природних територій курортними територіями місцевого значення;

8) вирішення інших питань у сфері діяльності курортів відповідно до законів України.

Розділ IX.
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО КУРОРТИ

Стаття 43. Відповідальність за порушення законодавства про курорти

Особи, винні у порушенні вимог законодавства про курорти, несуть цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законів України.

Розділ X.
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 44. Участь України у міжнародному співробітництві

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері раціонального використання та охорони природних лікувальних ресурсів, природних територій курортів відповідно до норм міжнародного права.

Стаття 45. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться у законодавстві України про природні лікувальні ресурси та природні території курортів, застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ XI.
ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. До приведення законів, інших нормативно-правових актів у відповідність з нормами цього Закону вони застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України у шестимісячний термін:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до законів України, що випливають з цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України прийнятих ними нормативно-правових актів, що не відповідають вимогам цього Закону.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
5 жовтня 2000 року.
№ 2026-III.

Друкується з комп'ютерного набору ДІНАУ.

Битва за ефір,

або Чергові перспективи дострокових президентських виборів

Як би спеціалісти з виборчих технологій не переконували нас у тому, що наступні вибори відбудуться лише в передбачені законодавством терміни, конкретні події вказують на те, що активна підготовка до дострокових виборів Президента України вже розпочалася.

Нещодавно Верховна Рада України прийняла закон «Про створення системи Суспільного телебачення і радіомовлення України». Треба відзначити заповзятість та спритність окремих зацікавлених політиків — вони, вміло маніпулюючи процесом голосування, спромоглися «протягнути» через вищий законодавчий орган держави бажане для себе рішення. Отже, відбулося! В питанні функціонування державного телебачення і радіомовлення як цілісної системи поставлена крапка. З 1 січня 2001 року утворюється нова організаційна структура. Можна було б вважати, що це так, коли б не наступні події. З'ясувалося, що керівництво Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіо виступає проти закону і вбачає у реалізації його основних положень неабияку загрозу національним інтересам України. Комітет Верховної Ради з питань свободи слова, у свою чергу, вустами О. Зінченка, його голови, звинувативв Держкомінформ у непрофесійності та відсутності будь-яких засад інформаційної політики. Майже так само висловлюється і керівник Національної телекомпанії України В. Долганов. Аналогічні думки прочитуються і в численних інтерв'ю та зверненнях президента Концерну РРТ В. Юрченка. Здавалося б, усе просто: типовий конфлікт між представниками старого — реакційного і нового — прогресивного. Але щоб остаточно зробити такий висновок, треба відповісти на кілька важливих питань.

Насамперед: чи можна брати на віру те, що Іван Драч, будучи людиною, яка неодноразово ставала на захист національних інтересів, є представником зашкарублого українського телевізійного чиновництва (у чому нас останнім часом хочуть переконати деякі політичні достойники), і чи можна телеканали УТ-1 (керівник В. Долганов) та «Інтер» (керівник О. Зінченко) вважати еталонами журналістського професіоналізму та прикладом служіння владі і демократії?

Другий блок питань випливає з досягнутого у Верховній Раді України консенсусу щодо необхідності створення суспільного телебачення і радіо. Проблема тут, очевидно, не в законі, а в тому, якими міркуваннями керувалися різні політичні групи під час голосування за нього. Головне ж бо — не те, що ліквідовується держтелерадіо і на його базі створюється нова структура суспільного мовлення, а те, задля чого це робиться і кому це вигідно. Мотивація — найголовніше.

Очевидно, що, перебуваючи в полоні демократичних принципів Першого Національного, деякі депутати вважали новостворене суспільне телебачення «меншим суспільним злом». Для них це була єдина можлива форма політичного протесту проти «державотворчої» діяльності керівництва Національної телекомпанії України. Крім цього, новий закон передбачає, хоч дещо і в туманному вигляді, можливість взяти участь у керівництві цією структурою через процедуру формування її наглядової ради. До речі, приклад з Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення показує, наскільки ці сподівання ілюзорні й позбавлені реального грунту.

Інша група депутатів виходила з принципової тези, що в демократичній державі взагалі не повинно бути державних засобів масової інформації. Вони абстрагувалися від сучасних геополітичних реалій і від проблеми рівня демократизації українського суспільства, та не хотіли відповідати на питання: хто, прикриваючись риторикою про демократію, цивілізований світ тощо, скористається із закону для утвердження власних, далеко не демократичних, засад політичної діяльності та які наслідки це матиме для національної безпеки України.

За цих умов питання про досягнення необхідного консенсусу для прийняття рішення про ліквідацію державного телебачення і радіо залежало лише від конкретно зацікавленої в інформаційному бізнесі групи політиків. Тобто — від їхнього бажання перерозподілити на свою користь загальнодержавну власність. Зрозуміло, що перспектива законодавчого оформлення державного фінансування підконтрольних, тільки їм підзвітних засобів масової інформації та значного перерозподілу коштів на ринку реклами була потужним стимулюючим фактором. Бо якщо законом передбачено, що державне замовлення на програми суспільного телерадіомовлення не може перевищувати 20% загального обсягу мовлення, то питання про розміщення решти 80% державного замовлення (на суму, не меншу 100 млн. гривень!) може вирішуватися лише на користь уже працюючих на ринку загальнодержавних каналів. Таких, як «Інтер», «1+1», СТБ, «Новий канал» тощо. Це значить, що в разі реалізації положень закону «Інтер», наприклад, може розраховувати на додаткове фінансування з держбюджету в сумі понад 20 млн. грн. на рік. Крім цього, законодавчим обмеженням суспільного телерадіомовлення у праві на отримання доходів від реклами перерозподіляється рекламний ринок. Якщо частка Національної телекомпанії України в загальному обсязі рекламного часу становить близько 30 %, то третина річного рекламного бюджету (близько 12 млн. дол. США) законодавчо спрямовується з державних телекомпаній у вже згадувані вище комерційні телекомпанії.

Кожна демократія має свою ціну! Як бачимо, для тих, хто претендує на право представляти таку, з дозволу сказати, демократію, порядок цифр не тільки достатній, а й стимулюючий.

Це і є відповіддю на питання: хто зацікавлений у законодавчій трансформації телерадіоринку і з чиєї насправді подачі прийнятий закон «Про систему Суспільного телебачення і радіомовлення України»?

Ситуація, очевидно, потребує більш докладного розгляду. Продовжимо його проблематикою Концерну РРТ.

Концерн РРТ є монополістом на ринку телерадіопослуг у питанні трансляції (розповсюдження) програм. За інформацією його керівництва, підприємство перебуває у перманентній фінансово-господарській кризі. Називається і причина: постійні неплатежі державних телерадіокомпаній, яким, у свою чергу, заборгував державний бюджет. У зв'язку з тим Олександр Зінченко, як голова профільного комітету Верховної Ради України, підтримав розгляд Верховною Радою України проекту закону про списання боргів Концерну РРТ. Інформаційна розминка у пресі акцентувала увагу на різкому зростанні ймовірності припинення трансляції програм (чому, за дивним збігом обставин, було немало локальних прикладів). Але не так сталося, як гадалося. 9 вересня 2000 року цей законопроект Верховною Радою України відхилено. Причина —сумніви у прозорості розрахунків. Виглядало, що керівник одного з відомих телеканалів намагається вирішити проблеми власного дітища за рахунок державних коштів. Що вказувало на це?

Наприкінці 1998 року провідні спеціалісти Держтелерадіо, центрального органу виконавчої влади, якому тоді підпорядковувався Концерн РРТ, висловили стурбованість щодо фінансової діяльності керівництва концерну. Цитую:

«Процес надання послуг іншим компаніям, а також розподілу коштів Концерном з розрахунків за енергію, утримання антенних споруд тощо ніким, крім керівництва Концерну, не контролюється. Таким чином, не виключено, що держава розраховується за електроенергію, використання веж і т. ін. як державними, так і недержавними ТРК... На ці висновки наводять такі міркування. На сьогоднішній день в країні існує чотири національні канали, на яких працюють НТКУ, ТК «Інтер», ТК «1+1», ТК ICTV. Мережі поширення, принаймні, ТК «Інтер», ТК «1+1» не набагато поступаються мережі поширення УТ-1 як за потужністю передавальних засобів, так і за охопленням території. Отже, наша (державна. — **М. Р.**) частина в загальних експлуатаційних витратах Концерну <...> з огляду на те, що в кожній області, крім національних ТК, діють ще й інші суб'єкти інформаційної діяльності (серед яких державні ТРК не є домінуючими з точки зору споживання енергії передавальними засобами), має становити не більше 40-50 %. А якщо зважити на те, що переважна більшість компаній використовує не власні, а орендовані в Концерну передавачі, які свого часу були придбані Концерном за державні кошти, то ця частка має бути і того менша. Таким чином, загальна вартість послуг, що надаються Концерном системі Держтелерадіо, не повинна була б перевищувати 48-50 млн. грн. на рік, що на 33 млн. грн. менше, ніж фактична сума наших запланованих видатків<...>. На нашу думку, приховане фінансування видатків інших компаній через завищені тарифи є основним фактором виникнення і зростання боргу ТРК системи Держтелерадіо<...>. Вважаємо за доцільне запропонувати здійснити техніко-економічний аудит діяльності Концерну РРТ<...>».

У 1999 році Держтелерадіо розпочав перевірку фінансово-господарської діяльності Концерну РРТ. Сказати, що більшість поставлених питань підтвердилась, значить не сказати нічого. Комісія, яка перевіряла 1996-1999 роки, встановила, що «споживання електроенергії передавачами для поширення програм державних телерадіокомпаній по телебаченню складає близько 30% від загального обсягу телевізійного споживання електроенергії Концерном РРТ. А розрахунки за спожиту електроенергію (в тому числі і для недержавних організацій) Концерн РРТ проводить у цілому за рахунок державного бюджету».

Окремо треба відзначити, що концерном у 1997 році спожито електроенергії на суму 13,667 млн. грн., у 1996 р. — 17,336 млн., у 1998 р. — 18,285 млн. Це при тому, що обсяги державного замовлення практично не змінювалися. Більше того, коли в 1999 році припинив роботу Миколаївський радіоцентр, який витрачав 10 млн. грн. на рік на електроенергію, для розрахунків за спожиту електроенергію було подано, скажімо, не 3,667 млн. грн., а 27 млн. Навіть для неспеціаліста різниця — аж надто вражаюча. З'ясувалася і причина: не було налагоджено обліку споживання електроенергії. На якій тоді підставі за неї розраховувалися?

Встановлено також, що «Концерн РРТ з порушенням чинного законодавства створив тарифну комісію, яка була уповноважена надавати окремим телерадіокомпаніям знижки до тарифів».

З 1997 по 1999 рік 39 протоколами безпідставно надано знижки комерційним телерадіоорганізаціям. В їх переліку: «Новий канал» — на 50%, «Інтер» — від 5 до 25 %, ICTV —від 5 до 25 %, ТК «АІТІ» — від 25 до 70 % та інші. В результаті тільки п'ять обласних РТПЦ у 1999 році недоотримали надходжень на суму понад 700 тис. грн. Цікаво, що в 1996 році концерн надавав послуги по каналу УТ-3 (обласні державні телерадіокомпанії і телеканал «Інтер») на суму 17,997 млн. грн. У 1999 році, коли канал майже повністю експлуатувався «Інтером», сума загальних надходжень вже становила 15,864 млн. Різниця — понад 2,1 млн. грн. Тепер залишилося помножити на «чотири роки в ефірі».

Немає сумніву, що предметом пильного розгляду спеціалістів стануть і факти штучного створення заборгованості в заробітній платі (у кілька разів більшої від реальної), незаконного списання обладнання та устаткування, що перебуває в загальнодержавній власності, незаконного створення структури виконавчої дирекції концерну та витрачання нею коштів централізованого фонду (утвореного, до речі, також без належного оформлення) тощо.

Все це доводить, що керівництво концерну штучно створило кризовий стан підприємства, і намагання протягти через Верховну Раду законопроект про списання заборгованості концерну є не чим іншим, як спробою використати вищий законодавчий орган держави для прикриття власних, не зовсім законних, фінансових оборудок. А те, що лобістами даного законопроекту стають високопоставлені державні чиновники з числа безпосередньо зацікавлених у концерні народних депутатів, лише ускладнює процес стабілізації роботи підприємства.

І, нарешті, про основне — про те, що саме намагаються приховати за цими двома, мовби не пов'язаними між собою законопроектами. Очевидно, суть питання не у формі керівництва державним телебаченням, як і не в тому, спишуть борги концерну чи не спишуть. Ці законопроекти свідчать про початок чергової битви за ефір, ключовими моментами якої має стати ліквідація державного телебачення та приватизація Концерну РРТ.

Олександр Зінченко, стверджуючи, що в цілому світі комунікаційні технології найприбутковіші, ратує водночас за зміну форм діяльності концерну. Далі — ще цікавіше. Цитую: «...залишаючись держпідприємством, РРТ міг би стати закритим акціонерним товариством. І немає сумніву в тому, що безперечно знайшовся б ефективний власник всередині країни».

Те, що для цього гіпотетичного власника списуються борги концерну взамін передачі йому права на володіння «найприбутковішим» підприємством, як бачимо, навіть не приховується.

Останнім часом у пресі пройшла не менш цікава інформація, що Концерн РРТ «відсудив» понад 50 млн. грн. у Національної телекомпанії України і приблизно таку ж суму — в Національної радіокомпанії України. Залишимо поза увагою питання про коректність обгрунтування цих претензій і з'ясуймо, що станеться, коли утвориться система суспільного телебачення, яка, безумовно, жорстко залежатиме від власника монопольної на телерадіоринку структури — Концерну РРТ — і в якій цей власник матиме активів на суму більш ніж 100 млн. грн.? Крім того, яка перспектива свободи слова в Україні, якщо основні загальнонаціональні теле- і радіоканали будуть або зосереджені в одних руках, або перебуватимуть у підконтрольній залежності від цих самих рук? І основне: які ж насправді перспективи дострокових президентських виборів, якщо вже сьогодні розпочалася боротьба за право монопольного або абсолютно домінуючого впливу на телерадіокомпанії України?

То хто ж тоді в Україні претендує на роль «італійського достойника» Сільвіо Берлусконі?

Михайло РАТУШНИЙ,
народний депутат України,
голова підкомітету законодавчого забезпечення діяльності органів прокуратури і дотримання законності.

Розбій, який спустошує країну

Перебуваючи цими днями в виборчому окрузі Горлівки Донецької області, під час зустрічей з виборцями —простими мешканцями цього колись індустріального міста, в якому нині розтягнуто на металобрухт цілі заводи, я багато разів чув одне й те саме запитання: коли буде покладено край варварському розбою всередині країни, суцільному розкраданню металу з метою наживи? У відповідь міг навести лише те, що відповідні поправки до Закону «Про металобрухт» найближчим часом очікуємо, нарешті, до ухвалення. І перша з них, яку вносили і в цей закон, і в Кримінально-процесуальний кодекс, який також незабаром слухатимуть депутати, передбачає більш жорстку кримінальну відповідальність не лише для осіб, котрі здійснюють крадіжки придатних для використання металовиробів, а й для тих, хто прийме незаконно зібраний метал від приватних осіб, достеменно знаючи що це — далеко не брухт, а розібраний вузол, агрегат, шматок високовольтного кабелю тощо.

На мій погляд, суть поправок до Закону «Про металобрухт» має бути така. У відання державних інстанцій однозначно передається вся система збирання і кольорового, і чорного металобрухту, а також усі експортні операції з металом — цієї функції назавжди позбавляються будь-які приватні підприємницькі структури та приватні особи. І ще одне: розрахунки за металобрухт, який здають, мають бути лише в безготівковій формі, з перерахуванням оплати безпосередньо на рахунки юридичних осіб. Якщо ж за метал розраховуватимуться «готівкою», ми ладу не наведемо. Бо коли над усе ставиться «чистоган», що його мають приватні власники пунктів прийому чорного і кольорового металу, яких лише в Горлівці налічуються десятки, якщо не сотні, на жаль, тут зовсім і не пахне, ані совістю, ані мораллю...

Здавалося б, хто сперечатиметься, що такі очевидні принципи, якщо їх буде зведено до рангу закону, почнуть одразу ж діяти оздоровлююче? На жаль, навіть попередня полеміка, не кажучи вже про сесійне прийняття таких поправок, може обернутися для нас великими труднощами. Деякі народні депутати Верховної Ради України про поправки до Закону «Про металобрухт», запропоновані Кабінетом Міністрів, висловлювалися так: мовляв, не така вже насущна потреба в законі, як наявний намір Кабінету Міністрів «підім'яти» ситуацію під себе... Запитання: чи висловлюють такі судження депутати лише від себе чи лобіюють інтереси інших, досить впливових, груп? Враження таке, що автори цих заяв, вочевидь, не володіють ситуацією в регіонах, і особливо в Донбасі, де рахунок збитків від розкрадання металу за кілька років йде вже на мільярди гривень. Під загрозою цілі галузі, а найперше — соціально-побутового та житлово-комунального призначення. Так, у вересні загроза знеструмлення житлових масивів і кварталів та «енергетичної блокади» торкнулася Горлівки не лише через неплатежі за енергоносії, а й з причини найпрозаїчнішої: за кілька літніх місяців навколо міста було вирубано й здано на металобрухт... десятки кілометрів високовольтних ліній електропередач.

За даними керівництва центральних мереж ВАТ «Донецькобленерго», викрадено 52,5 кілометра проводів на високовольтних ЛЕП, 39,4 км електроліній малої напруги, 1,2 км кабелю. Мало того, через крадіжки частин, що містять метал, викрадачами виведено з ладу 6 трансформаторних підстанцій і 72 одиниці електрообладнання. За найскромнішими підрахунками, збитки, завдані електроенергетиці, становлять тут за кілька місяців до півмільйона гривень, до того ж витрати не лише економічні, а й соціальні. Цілі робітничі селища, особливо на околиці міста, були цілком відрізані від електропостачання з тієї самої причини — розкрадання електромереж. Так, понад 6 місяців не подають світла в села Миколаївка, Батманівка, що в межах міста, стільки само часу не освітлюється навіть центральна вулиця. Напередодні холодів не застраховані від вирубки електрокомунікацій ні котельні міста, ні дитячі садки та школи, ні лікарні, де може тривати в той час хірургічна операція... Лише недавнє нашестя злодіїв-«металошукачів», за інформацією, яку надав мені головний інженер ЦЕС «Донецькобленерго» С. Школяренко, призвело до вирубування електропроводки на 40 (!) прольотах електропередач, що дорівнює відстані від Горлівки до сусіднього міста Вуглегірська. Все це змусило енергетиків, органи місцевої влади, промпідприємства, котрі ще працездатні, вживати негайних заходів щодо відновлення енергетичного господарства міста. Але заходи, яких вживають для усунення наслідків, а не першопричин металовакханалії, що спіткала місто, незважаючи на величезні кошти, що витрачено, зможуть діяти лише короткий час — до наступної крадіжки... З цієї самої причини (систематична вирубка електрокабелів) у Горлівці, як і в більшості міст регіону, порушено телефонний зв'язок. У вересні, за даними дирекції Горлівського центру ВАТ «Укртелеком», викрадачі вивели з ладу понад 8700 метрів кабелю, що призвело до відсутності телефонного зв'язку майже в 1000 абонентів міста. Така само катастрофічна картина у службі ліфтового господарства. У брухт іде, по-варварському «викорчовується», вирубується і здається для вивозу за кордон все, що «блищить», наприклад, кришки каналізаційного люку (їх не залишилося вже в місті, і — як наслідок — численні травми і переломи у пішоходів, насамперед у дітей на вулицях), інші придатні труби, механізми. Дійшло до вандалізму — посягання на святині. На кладовищах Горлівки біля багатьох могил вандали викопують шматки сталевих рейок, підкладених під пам'ятники. А буває, й забирають (адже приймають все підряд!) цілі могильні пам'ятники, якщо їх зроблено з металу, особливо «користуються попитом» таблички з нержавіючої сталі або деталі могильних огорож із бронзи, латуні, нікелю. А в лютому 2000 року злочинна група, що звільнилася з місць позбавлення волі, відсікла бронзову частину від меморіальної композиції на честь героїв Горлівського збройного повстання 1905 року, що в самому центрі міста. І все це благополучно здали на сусідній вулиці в приватному гаражі, який переобладнано під приймальний пункт, на кольоровий лом. Усе підходить, нічим не гидують вандали — і ті, що крадуть, і ті, що приймають крадене. А де за такого розгулу злочинності правоохоронні органи? Треба віддати належне — окремі зі згаданих фактів (у тому числі останній) розкрито горлівською міліцією, і винні будуть заслужено покарані, але в тому й полягає непереможність металовакханалії, що на тому місці, де затримано і розкрито одного зловмисника, з'являються п'ять-десять нових. І поки немає належної законодавчої бази, це триватиме й далі.

Та найнепоправніше, те, що не піддається жодному економічному підрахункові, в тому, що металева «лихоманка» не лише робить всю країну і нас, її громадян, розореними, бідними, нецивілізованими, а й завдає особливо страшного зла: забирає молоді життя, знищує й калічить втягнених у незаконний промисел працездатних і здорових людей. Як медпрацівник і лікар, не можу спокійно дивитися на майже щоденні (лише в Горлівці!) випадки враження електрострумом мешканців, котрі залазять на опори високовольтних ліній, відчиняють трансформаторні будки з наміром поживитися шматком електропроводки, ризикуючи при цьому, і досить часто безглуздо закінчують свій життєвий шлях... Лише за вісім місяців 2000 року, за даними Донецького обласного управління УВС України, на об'єктах електроенергетики від ураження струмом під час крадіжок металу на Донеччині загинуло понад 80 осіб (для порівняння: за такий само період 1999 року загинуло 60). Хіба цього замало, щоб з усією жорсткістю і непримиримістю до зла застосувати державну владу?!

Депутати розуміють, що навіть з прийняттям даних поправок, за всієї їх радикальності, залишаться ділки, які всіляко пристосовуватимуться до законодавчих норм і намагатимуться зробити закон замість правового «тіньовим». Тому що, нагадаю, втрачати декому є що; і найперше — реальний щоденний прибуток. І друге: надто мала ще міра відповідальності на всіх рівнях за виконання реальних законів, за реальну справу. Прикладів за минулий рік лише в моїй депутатській практиці більш ніж досить. На депутатський запит до Кабінету Міністрів з приводу невжиття урядовими структурами заходів до викрадачів і, головне, організаторів крадіжок металів, в якому я як наочний приклад детально виклав усі катастрофічні наслідки цього явища в Горлівці, отримав у лютому 2000 року відповідь, яка за змістом більше нагадувала «відписку», ніж висловлювала намір щось реально зробити. «Ситуація під контролем», — запевнили мене. Схожу відповідь отримав нещодавно із прокуратури. Доводиться брати до уваги і гірший досвід регулювання питання, який є на рівні самого міста. Минуло три місяці з 27 липня 2000 р., коли 14-та сесія Горлівської міської ради ухвалила рішення, яке зупиняло діяльність будь-яких пунктів прийому кольорового металу, і, відповідно до офіційних зведень, такі пункти в місті вже, можливо, не працюють, а от пограбування — саме кабелів і запчастин з кольоровими металами — набуло за ці місяці ще більшого розмаху й активності... Цими днями місцева влада Горлівки, зрозуміти відчай якої теж можна, вирішила допомогти нам, законодавцям, ініціативою знизу. В місті з населенням понад 300 тисяч осіб розгорнути збирання підписів, котрих очікують отримати не менш як 100 тисяч, під зверненням до депутатів Верховної Ради України про якомога швидше внесення зазначених поправок до Закону «Про металобрухт». Скептично доводиться оцінювати користь таких кампаній, організатори яких грішать популізмом і наміром, хоч би що там було, привернути увагу до себе. Бо повертатися до розгляду внесених поправок парламенту тепер доводиться ще й через незадовільне виконання уже наявних законів і рішень, які як не виконували, так не виконують, особливо на місцевому рівні. До речі, Закон «Про металобрухт» в Україні як був, так і є, і вимоги його нині так само досить жорсткі, наприклад, ідентифікація приватних брухтоздавачів за паспортними даними, неприпустимість здавання ними промислового брухту. Однак навіть такий закон став надзвичайно зручним для тіньовиків, якщо доводиться знову домагатися поправок до нього. Тому відповідальність треба цього разу запровадити найжорсткішу: і юридичну, і матеріальну, ми ж бо не можемо й надалі спустошувати державу. Треба діяти узгоджено, разом з усіма гілками влади, на всіх рівнях. І лише так поборемо зло.

Віталій ЧЕРНЕНКО,
народний депутат України,
голова Комітету з питань охорони здоров'я, материнства і дитинства Верховної Ради України.
Фракція «Батьківщина».

Колонка оглядача

На кого розрахунок?

Днями вельми шановне агентство «Інтерфакс-Україна» поширило інформацію про те, що, цитую: «Міжнародна енергетична компанія (МЕК) «Ітера» в листопаді поставить українським енергогенеруючим компаніям 674,8 млн. кубометрів газу, що забезпечить близько 50% потреби електростанцій у газі».

Далі, з посиланням на певне (звичайно, не назване) «джерело» в НАК «Нафтогаз-Україна», йдуть міркування типу: «заяви деяких урядовців про те, що «Ітера» постачає газ електростанціям у повному обсязі і без перебоїв, не відповідають дійсності».

Одне слово, за логікою шановного агентства, час гасити світло. Або готуватися до віялових відключень електроенергії, знайомих більшості наших співгромадян за листопадом минулого року.

Так-от. Гасити світло не треба, а віялові відключення, принаймні у листопаді, та й у наступні зимові місяці, якось не передбачені.

Невігластво — то не аргумент

Я далекий від думки звинуватити агентство «Інтерфакс-Україна» в умисній дезінформації українських мас-медіа. Та ось що офіційно повідомив нашій редакції Володимир Сушко — людина, що відповідає в «Ітері» за зв'язки з громадськістю:

— Поставки газу в листопаді на електростанції України здійснюються відповідно до графіка, розробленого на підставі заявок генеруючих компаній у повному обсязі. Щоправда, графік може бути скоригований залежно від проплат за знов-таки погодженим алгоритмом. Про претензії або зупинення блоків через відсутність на електростанціях газу мені нічого невідомо.

Додамо, що й не могло бути відомо, адже таких просто не було, бо не могло бути. Ось як схарактеризував, приміром, ситуацію Ігор Смирнов, генеральний директор найбільшої в Україні енергогенеруючої компанії «Донбасенерго»:

— На наших електростанціях (а їх у Донбасі п'ять! —Ред.) нестачі газу немає. Мало того, вирішено питання і з мазутом, його завезено 8 тисяч тонн. Мазут — штука дорога, тому ми його заощаджуємо. Газ використовуємо лише для відсвічування низькосортного вугілля. Звичайно, працюють не всі енергоблоки. Але не через відсутність палива.

Через відсутність або нестачу електроенергії наші споживачі не потерпають. До «Ітери» претензій не маємо, так само, як і вони — до нас. У жовтні й листопаді одержуваний газ ми оплачуємо. Тож перекриттям крану нам ніхто не загрожує.

Коментарі, як то кажуть, зайві. То звідки з'явилася цифра у 50%? Можливо, наш колега з «Інтерфаксу» взяв за основу розрахункову потребу в газі встановлених на електростанціях генеруючих енергоблоків. Але ж ні для кого не є таємницею, що саме близько 50% встановлених потужностей у нас не експлуатують. Частину (порядку 10—15%) з причини планових ремонтів, решту — через спрацювання. Але реконструкція і відновлення енергоблоків, які відслужили своє, погодьтеся, — то вже зовсім інше проблема.

Наступний крок

Уся інформаційна метушня навколо готовності вітчизняної енергетики до роботи взимку з негативним відтінком, що затопила наші мас-медіа, якщо краще роздивитися, виявляється нічим іншим, як розпалюванням пристрастей. Жодний директор діючої електростанції, хоч теплової, хоч атомної, повторюю, жодний, не скаже, що нинішня зима важча за торішню. Щодо забезпеченості паливом або рівня розрахунків за вироблену електроенергію. Якщо, звичайно, не збреше.

Інша справа — загальний стан енергогалузі. Передусім —технічний. Тут, справді, роботи непочатий край. Досить сказати, що понад 80 відсотків наших установлених потужностей відпрацювали свій розрахунковий ресурс, а протягом десяти років незалежності у країні не здано в експлуатацію і не відреставровано практично жодного енергоблока!

Певен, що цю проблему в уряді, безперечно, знають. Зрозуміло, що за рік її не розв'язати. Очевидне й те, що після наведення в енергогалузі елементарного порядку, що вже зроблено, потрібний наступний крок —час починати здійснення національної програми модернізації вітчизняної енергетики. Програми науково розробленої і, безумовно, ринкової. Чи має її наш уряд — ось питання питань.

Прийнята свого часу Верховною Радою Національна програма розвитку енергетики, як відомо, не витримує жодної критики. Недаремне її ще рік тому, як то кажуть, роздраконив Президент. За її еклектичність і абсолютну невиконанність.

Та будь-яка, навіть ідеально реалістична програма модернізації енергетики, вимагає колосальних фінансових коштів. Яких країна, звичайно, не має. Залучити їх — ось головне завдання. Гадаємо, що без створення міжнародних консорціумів тут не обійтися. Це — єдиний вихід. От тільки не втратити б час з розробкою й міжнародною презентацією відповідних проектів. Щоб не довелося доганяти нам потяг, як це сталося з пропозицією світової громадськості українського варіанта Євроазійського нафтового коридору. Україна колись була, сьогодні — вже не є, але поки що може стати найбільшим експортером електричної енергії в Європі.

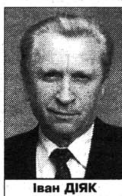
Ігор НАУМЕНКО.

Під тиском

Політичні та економічні проблеми газотранспортної системи України

Точка зору

Важливою складовою нафтогазового комплексу України є розвинені мережі нафто- і газопроводів, що забезпечують постачання нафти і газу і споживачам в Україні, і транзит із Росії до інших країн Європи. Так, у 1999 році було протранспортовано понад 200 млрд. кубометрів природного газу, в тому числі майже 119 млрд. кубометрів — транзит російського газу до європейських країн і Туреччини, 15 млрд. кубометрів —до південних областей Росії і Молдови. Загалом на українську газотранспортну систему припадає понад 90 відсотків загального обсягу експорту російського газу до країн Центральної і Західної Європи та Туреччини. Незважаючи на розвиток альтернативних маршрутів (Ямал — Європа і "Блакитний потік"), очевидно, що Україна і надалі залишиться основним "газовим мостом" між Росією і країнами Європи. З метою збереження транзитоспроможності в Україні значна увага приділяється забезпеченню надійності й ефективності роботи діючих газопроводів. Зважаючи на очікуване зростання газоспоживачів в європейських країнах, тривають роботи з розширення газотранспортної системи.

Іван ДІЯК

Серед найважливіших об'єктів необхідно відзначити такі, як газопроводи Хуст — Сату-Маре (Румунія), Ананьїв — Ізмаїл, газопровід-перемичка Тальне — Ананьїв, компресорні станції Тарутине та Ананьїв, а також на газопроводі Торжок — Долина. Газопровід Хуст — Сату-Маре дає змогу подавати газ у північні райони Румунії і збільшити транзит з 4 млрд. кубометрів до 10 млрд. кубометрів на рік. Введення в експлуатацію газопроводів та компресорних станцій в південному напрямі уможливить збільшення подачі газу до Балканських країн та до Туреччини з 23 млрд. до 38 млрд. кубометрів на рік. Будівництво 4 компресорних станцій на газопроводі Торжок — Долина дасть можливість збільшити потік газу з Росії через Білорусь з 4 млрд. до 29 млрд. кубометрів на рік. Загалом усі згадані проекти істотно збільшать транзитну спроможність газотранспортної системи ДК "Укртрансгаз", яка досягне 160 млрд. кубометрів на рік. Це цілком забезпечить заплановані на перспективу обсяги транзиту російського газу в треті країни.

Багаторічний досвід підтверджує надійність роботи газотранспортної системи України із забезпечення транзиту російського газу територією України в інші європейські країни. Ми і надалі готові до плідної співпраці у сфері поширення транзитних постачань і підземного зберігання газу.

Хотілося б наголосити, що в Україні проводяться значні роботи з підвищення надійності та ефективності газотранспортної системи. Так, протягом останніх трьох років обстежено близько 2 тис. кілометрів магістральних газопроводів з допомогою таких сучасних інструментів, як інтелектуальні поршні. Впроваджено системи віброконтролю і діагностики газоперекачувальних агрегатів. Проводиться реконструкція й модернізація компресорних станцій із заміною морально застарілих імпортних турбін на двигуни вітчизняного виробництва, що відповідають світовому рівню.

Усе це дало підстави групі експертів Держнафтогазпрому, АТ "Укргазпром" та компанії "Шелл інтернешнл газ Лтд" після обстеження газотранспортної системи у листопаді 1998 року дійти висновку, що "об'єкти міжнародної газотранспортної системи України відповідають сучасним вимогам і технічна цілісність системи є задовільною". У звіті згаданої групи експертів відзначено, що інвестиції в обсягах 0,5—1 млрд. доларів США протягом найближчих п'яти років дадуть змогу здійснити плани реконструкції системи і вона надійно функціонуватиме впродовж наступних 20 років. Сьогодні власні інвестиції в газотранспортну систему становлять до 250 млн. доларів США на рік.

У зв'язку з цим здаються дивними періодичні заяви високопоставлених представників ВАТ "Газпром" щодо ненадійності транзиту газу через Україну та неможливості нарощувати транзитні поставки. Водночас пропонуються нові проекти будівництва, такі, як газопроводи Ямал — Європа вартістю 40 млрд. доларів США та "Блакитний потік" через Чорне море вартістю 3 млрд. доларів.

Звичайно, ніхто нікому не може заборонити закопувати гроші в землю. Але більш як 30-річний досвід експортних поставок газу через Україну показав їх високу надійність. Не тільки не було випадків великих технічних неполадок, а навпаки, провали в подачі газу через відмову газопроводів за межами України успішно згладжувалися за рахунок підземних газосховищ і західні споживачі не помічали порушень у подачі газу.

Комплекс українських підземних газосховищ, за своєю потужністю найбільший (після Росії) в Європі, має можливості у закачці та відбору понад 30 млрд. кубометрів газу за сезон. Якщо врахувати, що в Україні видобувають щорічно 18 млрд. кубометрів газу, то можливості регулювання подачі газу в зимовий період становлять близько 50 відсотків від обсягу газу, що транспортується. Якщо додати, що основні за потужністю підземні газосховища розташовані біля західного кордону України, навіть неспеціалісту зрозуміло, що про ненадійність транзитних поставок не може бути мови.

Щодо амбітного проекту Ямал — Європа, то постає запитання, чому його будують не з Ямалу, багатого на запаси газу, а з Торжка, пункту перерозподілу потоків газу, де немає газових родовищ. Очевидно, що відповідь на нього треба шукати не в економіці, а в політиці.

Як відомо, видобуток газу в Росії за останні роки зменшився більш як на 50 млрд. кубометрів, і зростаючі експортні поставки до європейських країн задовольнялися тільки за рахунок зменшення споживання газу з Росії та на 43 млрд. кубометрів в Україні, яка є його найбільшим імпортером. Тож розвиток видобутку газу на родовищах Ямальського півострова та будівництво газопроводу від них були б логічними і з економічної точки зору зрозумілими.

Ще дивніше виглядає економічна обгрунтованість проекту газопроводу через Чорне море. Звичайно, з інженерної точки зору цей газопровід цікавий і вимагає багатьох нестандартних рішень. Але витрачати 3 млрд. доларів США для подачі 16 млрд. кубометрів газу, коли є варіант подачі цієї самої кількості газу через діючу систему газопроводів, витративши на її розширення 0,7 млрд. доларів США, — економічний нонсенс. Знову-таки, тут йдеться не про економіку, а про політику.

Хотілося б особливу увагу звернути на пропагандиське шоу навколо будівництва газопроводів в обхід України, залякування західних країн — покупців газу, що стан газотранспортної системи України не дає змоги забезпечити поставки російського газу в Західну Європу та Туреччину. Але факти свідчать про інше. Хочеться попередити західноєвропейських партнерів, щоб своїми заявами Росія не приспала їх.

Нині "Газпром" опрацьовує проект з польською та словацькою сторонами щодо будівництва міжсистемного газопроводу — перемички за маршрутом Кобрин (Білорусія) — Страдех — Люблін — Жешув (Польща) — Великі Капушани (Словаччина), котрий йде по трасі, паралельній діючій незавантаженій системі газопроводів Івацевичі — Долина і Торжок — Долина, але із західної сторони кордону Білорусії з Польщею і України з Польщею і Словаччиною.

Сьогодні система газопроводів Івацевичі — Долина і Торжок — Долина цілком можуть забезпечити постачання газу в Західну Європу через Словаччину. З'ясовується, що недавно побудований газопровід Торжок — Долина буде непотрібний.

Якщо торік по ньому подавалося майже 4 млрд. кубометрів газу, то сьогодні його зупинено. А система газопроводів Івацевичі — Долина була завантажена тільки на 30—35 відсотків. Тепер її зупинено.

Будівництво обхідного газопроводу зменшить також транзит газу газопроводами Долина — Ужгород, "Союз", "Прогрес" і Уренгой — Помари — Ужгород. За неофіційними даними, у 2001 році очікується зниження транзиту газу через Ужгород на 10 відсотків.

Тож може статися, що не Україна спричинить зрив поставок російського газу в Європу, а навпаки — Росія.

По-перше, "Газпром" має великі проблеми, пов'язані з різким падінням видобутку газу, незважаючи на відкриття у вересні великих родовищ газу в Карському морі. "Газпром" намагається відкласти обвальний спад видобутку газу. Але навіть, незважаючи на те, що в Росії відкриті треті в світі запаси газу (46,9 трильйона кубометрів), там повинні розуміти: мати запаси — це не те саме, що бути здатним розробляти їх. А збільшення видобутку газу — життєво важливе завдання для "Газпрому", якщо він хоче підтримувати обсяги експорту в 120 млрд. газу за рік на дуже вигідні західноєвропейські ринки.

У 1999 році видобуток "Газпрому" становив 545,5 млрд. кубометрів газу порівняно з 553,7 млрд. в 1998-му. А в цьому році може знизитися на 20—27 млрд. За неофіційними оцінками, в 2001—2002 рр. він може скоротитися ще на 45—50 млрд. кубометрів.

Деякі фахівці, і серед них колишній міністр енергетики РФ Віктор Калюжний, прогнозують, що через 5 років Росія може відчувати дефіцит у 50—80 млрд. кубометрів газу на рік. А з урахуванням темпів економічного зростання в цій країні 5—6 відсотків на рік, ця проблема може ще більше загостритись, оскільки внутрішнє споживання газу сягає близько 370 млрд. кубометрів на рік.

Ці песимістичні прогнози — небезпідставні. Як заявив заступник міністра енергетики А. Яновський, газові родовища Західного Сибіру (які забезпечують 85—90% видобутку газу в Росії) виснажені на 50—60%. До них входять такі добре відомі родовища, як Медвеже (виснажене на 75%), Уренгойське (67%) та Ямбург (на 46%). Протягом 5 останніх років розвідані запаси газу скоротилися на 2 трильйони кубометрів.

Цього року 85 відсотків усього газу буде видобуто на цих родовищах, тож "Газпром" живе за рахунок інвестицій, зроблених у 80–90-х роках.

У 2000 році "Газпром" планує інвестувати 3,5 млрд. дол., але для досягнення навіть помірного росту видобутку, потрібно 6 млрд. дол. За словами заступника голови правління П. Радіонова, це становить 58 відсотків від реальних потреб компанії. Для порівняння: ця цифра становила 67% торік, 62% — у 1998-му та 81% — у 1996 р. З 1995 року видобуто приблизно 3 трильйони кубометрів, а відкрито родовища тільки на 900 млрд. кубометрів.

"Газпром" посилається на проблему неплатежів у країні та державний контроль цін як основні причини недостачі коштів, проте аналітики бачать серйозні помилки в стратегії компанії. "Газпром" повинен повернути іноземним позичальникам 12 млрд. дол. У 90-х роках було отримано великі позики, які вкладено в експортні проекти, а нині "Газпром" бореться за експортні ринки, не маючи міцної ресурсної бази, і витрачає кошти на обхідні газопроводи.

Якщо Україну звинувачують у проблемах газотранспортної системи, її ненадійності, то чомусь ніхто не каже про катастрофічний стан газотранспортної системи Росії, інфраструктура якої справді перебуває в критичному стані.

У Москві підписано угоду (меморандум) про створення консорціуму головними європейськими газовими компаніями, який займатиметься розробкою, техніко-економічним обгрунтуванням, оцінкою перспектив газового маршруту в обхід України через Польщу і Словаччину. Такі наміри висловили п'ять компаній: російський "Газпром", італійська "SNAM", французька "Gaz de France" і дві німецькі компанії — "Winter shall" та "Rurgas". Всі вони є оптовими покупцями російського газу і зацікавлені в надійності його поставок. І, як було відмічено вище, росіяни всіляко наголошують, що газопровід в обхід України конче потрібен, що Україна не в змозі забезпечити надійну роботу своєї газотранспортної системи.

Росія використовує світові та європейські форуми, двосторонні та багатосторонні переговори, фахові російські та зарубіжні журнали, щоб представити Україну як ненадійного партнера, як державу-банкрута, державу-злодія, котра краде газ, призначений для 19 європейських країн, тоді як несанкціоновані відбори газу припинено.

Звичайно, активна робота Росії щодо дискредитації України справляє негативне враження на покупців газу. Але західні інвестори мають добре подумати чи потрібно вкладати кошти в газопроводи в обхід України.

Реалізація програм будівництва обхідних трубопроводів уже до середини десятиліття може призвести до зменшення транзиту газу через Україну до 60—70 млрд. кубометрів на рік, тобто практично вдвічі. Це величезні економічні втрати для України — майже 15 млрд. кубометрів газу, або 12 млрд. дол. США. Тому нам необхідно вжити конкретні заходи на противагу політиці Росії щодо усунення України від транзиту газу до Західної Європи і Туреччини. Уряд України має проводити наступальнішу політику і не давати приводу Росії і Західній Європі твердити, що Україна нездатна забезпечити транзит. Не можна миритися з вичікувальною політикою України і не вживати жодних альтернативних заходів.

Залежність від одного джерела газопостачання, що сталося з Україною, порушує баланс енергетичної безпеки нашої держави і ставить економіку України в надмірну залежність від тенденцій зовнішньоекономічної політики Росії.

Потрібно керуватися задекларованими постулатами про дружбу у схваленому Російською Федерацією Договорі про дружбу, співробітництво та партнерство між Росією та Україною. У ньому прямо записано, що сторони зобов'язуються будувати свої відносини на основі принципів "незастосування сили або загрози силою, включаючи економічні та інші способи тиску". Крім того, Верховна Рада України приєдналася до Міжпарламентської асамблеї держав — учасниць Співдружності Незалежних Держав. Депутати Верховної Ради України, які беруть участь у роботі МПА, повинні не на словах, а на ділі використати цю трибуну і, керуючись регламентом МПА, виступити на захист прав держави проти дискримінаційної політики Росії.

Уряду України слід нагадати своїм російським партнерам про "Угоду між урядом України та урядом Російської Федерації щодо експорту російського природного газу в Україну і його транзиту через територію України в європейські країни", підписану в 1994 році. В угоді вказано обсяги транспортування газу на 2000 р. —139,4 і на 2005-й — 143,8 млрд. кубометрів. На цю програму Україною було витрачено значні кошти.

Україна справляється зі своїми зобов'язаннями і вже сьогодні може прокачувати обсяги, передбачені на 2005 рік. Зі сторони України не було жодного випадку зриву запланованих транзитних поставок газу до Західної Європи. А Росія постійно не виконує домовленості щодо обсягів транспортування, записаних в угоді, і Україна втрачає від незавантаженості газотранспортної системи.

Україна зробила певний крок. Законопроект, підготовлений Комітетом з питань паливно-енергетичного комплексу Верховної Ради (щодо приватизації об'єктів газотранспортної системи України), є насправді одним із перших кроків, необхідних для розв'язання проблем газотранспортної системи України.

Інвестиції в систему потрібні не тільки для підтримки інфраструктури, але також для відвернення загроз будівництва альтернативних газопроводів в обхід України.

На нашу думку, єдиним реальним джерелом акумуляції активів було б створення на базі підприємств газотранспортної системи України акціонерного товариства шляхом продажі пакета акцій промисловим інвесторам за грошові кошти на відкритих торгах з однозначним визначенням їх інвестиційних зобов'язань, або обміну пакета акцій відкритого акціонерного товариства на пакети акцій інших підприємств паливно-енергетичного комплексу (провідних компаній світу) та обов'язковим збереженням за державою контрольного пакета акцій (50 % + 1 акція).

(Закінчення на 15-й стор.).

І назвали ту ніч «кришталевою»

Минулого четверга, 9 листопада, викладач курсів німецької мови, які я старанно відвідую, молода симпатична жінка принесла гілочку ялини, запалила свічку:

— Прошу підвестися: сьогодні День пам'яті жертв Голокосту. Хвилина мовчання.

Збіг: того самого дня більш як 80 років тому проголосили Веймарську республіку, 11 років тому — впала ненависна Берлінська стіна. А 1938 року в ніч на 9 листопада в Німеччині сталася трагедія, яка й досі тривожним набатом відлунює в серцях мільйонів людей. Штурмовики тоді одержали наказ підпалювати синагоги, громити єврейські магазини й житлові будинки, аби змусити євреїв емігрувати. Знайшовся і слушний привід: у Парижі помер німецький дипломат, в якого стріляв 17-річний Гершель Грюншпан. Стріляв з відчаю. Його батьків з десятками тисяч інших єврейських родин націонал-соціалісти примусово вислали до Польщі.

Євреї не хотіли залишати рідні домівки. І тоді розпочалися погроми. Пожежникам, ще в 1936 році підпорядкованим рейхсфюрерові СС Гіммлеру, заборонили гасити пожежі. Брандспойти в хід пускали лише тоді, коли виникала небезпека займання муніципальних будівель. Штурмовики принижували і били єврейських громадян, розстрілювали рабинів, які протестували. Перші тисячі бідолашних було того самого дня відправлено до концентраційних таборів. На вулицях єврейських кварталів ще довго хрустіло під ногами бите скло. Через це й назвали ту ніч «кришталевою». Вершиною цинізму був наказ, який змушував єврейські громади сплатити штраф у розмірі одного мільярда рейхсмарок за "завдані збитки".

У Німеччині дістали урок з минулого, назвавши події 9 листопада 1938 року «ляпасом гуманізмові й цивілізації, найпохмурішим розділом німецької історії». Після закінчення другої світової війни процес покаяння відбувався уже за умов демократії. Зміцнювалися єврейські громади. Відбудовували старі й споруджували нові синагоги. Було поставлено, здавалося, міцний заслін правому екстремізмові.

Проте ідея націонал-соціалізму все ще збурює уми прихильників біснуватого фюрера. Час від часу вони дикунськими витівками, а то й злочинами нагадують про себе. На місці розправ з іноземцями знаходять записочки: «Німеччина — для німців! Привіт відомству із захисту Конституції».

Тому дедалі частіше після чергової витівки бритоголових правих громадяни Німеччини виходять на демонстрації протесту проти насильства, щоб неонацисти ніколи не могли впливати на політику в цій країні. Щоправда, навіть найавторитетніші політики, буває, підливають оливи у вогонь. Хвилю протесту спричинила заява лідера фракції Християнсько-демократичного союзу в Бундестазі Фрідріха Мерца, котрий сказав, що інтеграція іноземців, котрі мешкають у ФРН, можлива лише в тому разі, якщо вони визнають керівну роль німецької культури. Навіть товариші по партії не зрозуміли свого лідера. Запротестував Гільмар Гоффманн, президент Інституту Гете, який займається питаннями німецької мови та культури. «Той, хто каже про потребу керівної ролі німецької культури, — роз'яснив він, — готує грунт для ультраправих ідей. На наших заходах за кордоном ми кажемо не про «німецьку культуру», а про культуру Німеччини, бо все — і література, і музика — в Німеччині завжди розвивалися під впливом світової культури. Основою для спільного життя людей у Німеччині можуть бути лише Конституція та німецька мова».

9 листопада 200 тисяч берлінців пройшли центральними вулицями столиці, щоб не лише вшанувати пам'ять жертв "кришталевої" ночі й Голокосту, а й висловити протест проти настання коричневої чуми. В цій найпотужнішій демонстрації взяли участь найвищі керівники Федеративної Республіки Німеччина, представники всіх політичних партій, які виступають проти правих екстремістів. Не випадково над колоною було піднято транспаранти: «У провідної культури — коричневі сліди!». Президент бундесреспубліки Йоганнес Рау назвав кількість загиблих від рук правих екстремістів за кілька останніх років — 100 осіб. Вони загинули лише тому, що були іноземці або безпритульні. А простіше — тому, що вони були слабкі й беззахисні. Дедалі частіше паплюжать єврейські кладовища, а нещодавно невідомі підпалили синагогу в Дюссельдорфі...

Демонстрації протесту проти правих екстремістів, що відбулися в усіх великих містах Німеччини, засвідчили: громадянське суспільство не хоче більше терпіти насильство і людиноненависницькі ідеї.

Це — сьогодні. Та чи не з'являться завтра нові творці «нової» культури, напрочуд подібної до тієї, яку сповідували націонал-соціалісти?

Валентина ПИСАНСЬКА.

Франкфурт-на-Майні.

Розслідують обставини катастрофи

Загинули 158 осіб

Бригади рятувальників в Австрії працювали без перерви протягом усіх попередніх днів, аби витягти тіла жертв, які загинули під час пожежі в альпійському тунелі. На цей момент достовірно відомо: загинули 158 осіб. Більшість із них — австрійці й німці. Тіла жертв катастрофи так жахливо обгоріли, що для їх розпізнавання знадобиться генетичний аналіз. Для цього їх буде доставлено до Зальцбурга. Австрійська влада повідомляє, що вже відомі імена багатьох жертв, однак цю інформацію поки що не оприлюднюють. Було також підтверджено: кілька тіл знайдено в тунелі за потягом. Це свідчить про те, що кільком пасажирам пощастило вибратися з палаючого состава, але вони загинули, задихнувшись отруйними випарами. У найближчому селі Капрун головну будівлю адміністрації прибрано в чорне. У вікнах магазинів запалено свічки. Неділя і понеділок були днями жалоби.

На знімку АП: федеральний президент Австрії Томас Клестіль сумує разом з усією країною.

План переходу до незалежності

Уряд Фарерських островів, заморської провінції Данії, оголосив про те, що в квітні 2001 року на архіпелазі буде проведено референдум з питання про «план переходу до незалежності».

Начебто ця подія суто локального масштабу, адже населення Фарер, що лежать в Атлантиці, — лише 50 тисяч осіб. Проте референдум може мати віддалені наслідки для цілої низки західних держав, у яких наявні міжнаціональні чвари.

Фарерський уряд у своїй заяві зазначив, що ще 17 березня він запропонував владі Данії обговорити питання про звільнення Фарер від адміністративної та економічної залежності від Копенгагена та про встановлення перехідного періоду на шляху до самостійності островів. Але Данія, сказано в заяві, не підтримала цієї пропозиції, тому уряд Фарер сам прийняв «план переходу до незалежності». Референдум матиме багатоступінчастий характер. Спочатку на обговорення острів'ян винесуть два питання: 1) чи повинні Фарери в перехідний період узяти на себе всю повноту відповідальності в політичній сфері? і 2) чи слід Фарерам відмовитися від економічної допомоги Данії?

Питання — непрості, особливо друге. Населення архіпелагу займається здебільшого рибальством та розведенням вівць. Важко сказати, чи захоче воно розпрощатися зі «зручними» дотаціями з Копенгагена. Якщо більшість усе-таки скаже «так», то настане черга другого референдуму, під час якого фарерцям треба буде відповісти ще на одне питання: чи потрібна островам власна конституція? У разі позитивного результату на третій референдум буде винесено конституцію Фарер. І тільки після цього острови можуть стати незалежною державою.

Досить показово, що прибула до Копенгагена делегація фарерського уряду на чолі з Анфіном Каллсбергом зажадала на зустрічі з прем'єр-міністром Данії Поулем Расмуссеном визнання Фарер як «нації у правовому розумінні», проте, за свідченням газети «Політикен», згоди не дістала. Розрахунок зрозумілий: якщо немає нації, немає і проблеми права на самовизначення. І все-таки ясно, що Копенгаген, який активно підтримував сепаратистів в інших країнах, потрапив, судячи з усього, у «пастку незалежності».

Гадаю, за Данією можуть піти слідом й інші західні країни. Наприклад, Іспанія з її проблемою басків, Франція (Корсика та заморські провінції), Велика Британія (деякі частини Сполученого Королівства), Італія (північ країни), Фінляндія (Аландські острови) і т. д.

Марат ЗУБКО.

Гельсінкі.

Ан-70 знову на висоті

У неділю завершився третій аерокосмічний салон «Ейр Чайна-2000». Уперше виставку було проведено 1996 року, і відтоді вона традиційно проходить раз на два роки в тропічному місті Джохай. Цього разу в ній брали участь більш як 400 підприємств із 27 країн світу. «ГУ» попрохав прес-секретаря Посольства України в Китайській Народній Республіці Жанну ЛЕЩИНСЬКУ поділитися своїми враженнями від салону:

— Виставку відкривав Голова Постійного комітету Всекитайських зборів народних представників Лі Пен. Окрім того, на ній були присутні віце-прем'єр, міністр оборони. Українську делегацію очолював голова Державного комітету промислової політики Володимир Новицький. АНТК ім. Антонова привіз три літаки: Ан-70 (спільне україно-російське виробництво), Ан-124 («Руслан») і Ан-140 (малий регіональний літак). Наші літаки брали участь у демонстраційних польотах. Ан-70 літав 6 листопада. А 7-го відбулася прес-конференція. Інтерес до цього літака відчутний. Прес-конференцію показували по Центральному китайському телебаченню, було чимало журналістів... До речі, після прес-конференції на стіл поклали записочку: «Передайте найкращі побажання розробникам та виробникам Ан-70. Я бачив його в польоті і я в захваті. Це найкращий транспортний літак».

А взагалі велику кількість сучасних модифікованих літаків представляли тільки три держави: Україна, Росія та Китай. Решта країн — продукцію цієї галузі. І як на мене, найвдаліша була саме наша експозиція. Українська делегація провела багато зустрічей і переговорів. Окрім літаків, було представлено продукцію підприємств «Мотор-Січ», «Прогрес» тощо...

Наступний авіасалон має відбутися 2002 року.

Хроніка. Факти. Події

■ Вашингтон

Протистояння між Бушем і Гором триває

У США загострилося протистояння між кандидатами на пост президента — республіканцем Джорджем Бушем-молодшим і демократом Альбертом Гором. Представники виборчого штабу Буша подали до федерального суду Флориди офіційний протест, зажадавши припинити підрахунок голосів вручну, розпочатий за ініціативою Демократичної партії. Перше слухання за позовом республіканців у суді Флориди розпочалося вчора.

■ Мінськ

Розігнали демонстрацію

Білоруська міліція в Мінську заарештувала близько ста молодих людей, які проводили мітинг протесту проти політики Олександра Лукашенка. Як повідомляється, бійці загонів безпеки у спеціальній екіпіровці розігнали близько п'ятисот демонстрантів, багато з яких були в масках. Влада закрила центральні станції метро білоруської столиці і перекрила рух транспорту. Є відомості, що такі мітинги відбулися в багатьох інших містах Білорусі.

■ Доха

Генсек ООН проти ескалації насильства

Генеральний секретар ООН Кофі Аннан закликав ісламські держави робити ставку не на насильство, а на діалог під час урегулювання конфлікту на Близькому Сході. Виступаючи в столиці Катару на саміті організації Ісламська конференція, Аннан наголосив: ситуацію можна розрядити шляхом співпраці та діалогу, а не насильства й ненависті.

■ Відень

ОПЕК більше не збирається збільшувати видобуток нафти

Незважаючи на високі ціни на нафту на світових ринках і біржах, Організація країн—експортерів нафти (ОПЕК) не має наміру збільшувати вп'яте в поточному році квоти на видобуток та експорт вуглеводневої сировини, —повідомив генеральний секретаріат ОПЕК. Це рішення не остаточне і має бути схвалене всіма 11 членами світового нафтового картелю.

■ Кабул

Таліби заявили, що готові до війни з Росією

Представники руху «Талібан» виступили із заявою у відповідь на погрози російських військовиків завдати удару по афганській території у разі, якщо буде зроблено спробу нападу на Таджикистан. Таліби заявили про свою готовність протистояти можливому нападові з боку Росії.

■ Тель-Авів

Арафат засмучений смертю Леї Рабин

Палестинський лідер Ясір Арафат сказав, що його глибоко засмутила смерть Леї Рабин, удови колишнього ізраїльського прем'єр-міністра Іцхака Рабина. Вона померла в неділю в одній із клінік Тель-Авіва. Лея Рабин уже протягом тривалого часу хворіла на рак легенів. «Боже, як тяжко втратити цю жінку... Мені насправді дуже шкода», — зізнався лідер Палестини.

1994 року Ясір Арафат, Іцхак Рабин і ще один колишній ізраїльський прем'єр-міністр Шимон Перес отримали Нобелівську премію миру. 4 листопада 1995 року Іцхака Рабина застрелив релігійний фанатик-єврей на масовому мітингу в Тель-Авіві. Під час нинішнього палестино-ізраїльського конфлікту Лея рабин, попри важку хворобу, кілька разів намагалася своїм втручанням зупинити кровопролиття.

***На знімку АП:* листопад 1995 року. Лея Рабин із сином біля могили чоловіка.**

За повідомленнями кореспондентів "ГУ" та зарубіжних інформагентств.

Заява

фракції блоку Соціалістичної та Селянської партій «Лівий центр»

Фракція блоку Соціалістичної та Селянської партій «Лівий центр» укотре звертає увагу на брутальне порушення законів України і практичну відстороненість Генеральної прокуратури в контролі за їх додержанням. Попри те, що Конституційний Суд України визнав недопустимим суміщення посад в органах виконавчої влади з посадами голів рад, Генеральна прокуратура, незважаючи на неподоодинокі випадки такого суміщення, жодного разу не виступила ініціатором припинення порушень.

У той самий час на догоду владі органи прокуратури використовуються, зокрема, і для протидії волевиявленню громадян.

Так, 29 жовтня 2000 року під час виборів міського голови Коростишева Житомирської області згідно з протоколами дільничних комісій переконливу перемогу, набравши 46,7% голосів виборців, які взяли участь у голосуванні, здобула Ліна Казмірська, кандидат, яку підтримали соціалісти, КПУ і НРУ. Але на сьогодні територіальна виборча комісія офіційно не оголошує підсумки виборів. З боку владних структур чиняться спроби поставити під сумнів їх результат. Слід зазначити, що під час виборчої кампанії у влади не виникало жодних зауважень щодо її перебігу, адже фаворитом влади на виборах виступав заступник голови райдержадміністрації, він же голова місцевого осередку СДПУ (о).

Але за кілька днів до виборів, відчувши неминучу поразку свого ставленика, влада почала скеровувати зусилля на згортання виборів. Однак 28 жовтня відбулася позачергова сесія Коростишівської міської ради, у якій, до речі, жодні політичні сили не переважають, котра підтвердила своє попереднє рішення щодо виборів міського голови.

З метою недопущення політичного протистояння, що може підсилити й так вибухонебезпечний соціально-економічний стан цього регіону, вимагаємо припинити брутальне втручання влади в результати виборів у Коростишеві на догоду політичним інтересам СДПУ (о).

Олександр МОРОЗ,
голова фракції.

Хто перекриє кольоровий потік?

Україна й надалі «втрачає кольори» — з країни рікою тече кольоровий метал, що його у Вітчизні не видобувають, але активно збирають далеко не завжди законними шляхами.

Виробничники відчайдушно заперечують проти вивезення сировини, запаси якої в країні тануть з кожним роком. Ситуація склалася вельми кумедна — родовищ алюмінію й міді в Україні немає, в державі вже не перший рік спостерігається промисловий спад, а тому утворюватися відходам кольорових металів особливо нема звідки. Фактично йдеться про те, що з країни вивозять метал, накопичений ще за радянських часів. Наприклад, в 1998 році було вивезено 90 тис. тонн мідного брухту і 47 тис. тонн — алюмінієвого. Чому тут згадано саме позаминулий рік? Та тому, що це був останній рік, коли внутрішні споживачі кольорових металів були геть беззахисні перед зарубіжними конкурентами.

Ситуація спричинила занепокоєння і законодавчої, і виконавчої влади. Трохи більше року тому було ухвалено закон «Про металобрухт», відповідно до якого експорт брухту кольорових металів було категорично заборонено. Але це мало змінило ситуацію — в законі залишилася щілина: вивезення злитків кольорових металів було, як і раніше, дозволено, хіба що вимагалося отримати сертифікат якості атестованої державою лабораторії. Як з'ясувалося, це не стало перешкодою — дрібні збиральники придбали примітивні пічки, де сплавляли брухт у злитки, які, в свою чергу, експортували.

Напівпідпільне виробництво злитків, крім усіх інших принад на кшталт схильності до нелегальних джерел сировини, має ще одну негативну особливість: воно споживає неймовірні обсяги електроенергії, як правило, без особливого бажання сплачувати за неї.

Через це 1999 року експорт самого кольорового брухту різко зменшився: мідного вивезли 76 тис. тонн (менше на 13 тис. тонн), а алюмінієвого — 36 тис. тонн (менше на 11 тис. тонн). Та ось що цікаво — вивезення мідних напівфабрикатів зросло на 40 тис. тонн, а алюмінієвих — майже на 120 тис. тонн. Тобто зростання вивезення так званих «злитків» багаторазово перекрило зменшення експорту сирого брухту.

Щось схоже відбувалося й у перші три квартали нинішнього року. Дещо зменшилося вивезення мідного брухту — до 45 тис. тонн проти 58 тис. тонн торік. А ось вивезення алюмінієвого брухту навіть у півтора разу зросло — до 39 тис. тонн. Утім, це було з лишком перекрито зростанням експорту алюмінієвих сплавів —аж на 50 тис. тонн.

Тобто ситуація залишилася та сама — із країни відпливає дефіцитна сировина і, що особливо прикро, у вигляді продукції дуже низької якості, а отже, гранично дешевої, хоча енергоємної.

Часто-густо експорт кольорових металів оформлюють як операцію з давальницькою сировиною — з України вивозять брухт, а ввозять виготовлену з нього готову продукцію. Але така давальницька схема, як правило, —чистісіньке лукавство.

Приміром, проти ввезених у 1999 році 22 тис. тонн мідних напівфабрикатів і виробів експорт становив у шість разів більший обсяг. Тож Україна, яка не має жодного мідного родовища, є нетто-експортером міді. Ситуація з алюмінієм ще жорстокіша: проти приблизно 15 тис. тонн імпорту — у двадцять разів більший обсяг експорту. І хоча в експорті велика питома вага Запорізького алюмінієвого комбінату, який виробляє близько 100 тис. тонн первинного металу на рік, загалом алюмінієвий баланс аж ніяк не на користь України.

Ставити на шляху «кольорового» експорту квоти або мита немає сенсу — досить поглянути у перелік покупців українського втормету (там США, Німеччина, Італія та ін.). Такі покупці мають досить можливостей, щоб проламати будь-які традиційні рогатки і зберегти за собою доступ до стратегічної сировини. Боротися з експортом кольорового брухту шляхом неповернення ПДВ експортерам теж марно — впаде рентабельність операції, та й на тому. Скупники, однак, своє візьмуть за рахунок наших збирачів — зменшать закупівельну ціну, і все.

Запровадження каральних заходів за підтримки міліції та інших правоохоронників теж не буде ефективне —надто велика зацікавленість тіньових структур у збереженні такого «бізнесу». По суті, є лише єдиний шлях зменшення експорту стратегічної сировини до прийнятних масштабів — зробити її для напівлегальних структур економічно невигідною і технічно неможливою. На жаль, перший шлях малодоступний, оскільки низькі доходи основної маси населення дають змогу збирачам-нелегалам зменшувати закупівельні ціни на брухт у скільки завгодно разів.

Залишаються технічні бар'єри — стимулювання експортерів кольорового брухту та його похідних до випуску дедалі якіснішої і складнішої продукції. Ті, хто готовий працювати легально, підуть на «індустріалізацію», а напівкримінальні фірмочки відпадуть від міді й алюмінію самі собою. Як своєрідний безплатний додаток зростуть доходи бюджету і валютна виручка, бо експорт якісної продукції заодно дасть саме такі результати.

Крім того, сертифікація виробництв водночас означає їх легалізацію, а отже, бізнесові на кольоровому металі доведеться остаточно вийти з тіні — якщо він хоче й далі експортувати свою продукцію.

Сергій КРИХІН.

Оголошення

Випробування болем

(Початок на 1-й стор.).

Влада

Як писали в ті дні газети — «краснодонська трагедія болем озвалась у серцях мільйонів і мільйонів людей». Це правда. Вибух на шахті імені Баракова, що забрав життя 80 гірників, сколихнув не тільки Україну. Звідусіль надходили співчуття і сім'ям загиблих, і українському урядові. Люди висловлювали свою готовність надати допомогу і виявляли її на ділі. В ті дні до Краснодона було надіслано чимало грошей, продуктів, одягу, різних потрібних, а може, й непотрібних речей. Люди ділилися тим, що мали, і, схоже, іноді віддавали те, чого потребували самі, — домашню консервацію, посуд, ковдри. Як розповідають члени комісії з надання й розподілу гуманітарної допомоги, розв'язання соціальних питань родин загиблих і потерпілих шахтарів, створеної на шахті імені Баракова після аварії, допомога надходить і нині. Щоправда, вже не в таких обсягах, та все одно без роботи члени комісії не сидять, оскільки, крім розподілу «гуманітарки», вони займаються й вирішенням соціальних проблем сімей.

Про те, як працювала урядова комісія з ліквідації наслідків аварії, є дві думки. Перша оцінка на рівні чиновників характеризує її діяльність позитивно. Тут важко заперечити після ознайомлення з результатами роботи комісії: переважно було виконано всі вимоги потерпілих внаслідок аварії родин. Судячи з даних інформаційно-аналітичного центру холдингової компанії «Кранодонвугілля», самої лише гуманітарної допомоги кожна родина отримала на суму 36 тисяч гривень. Крім того, на валютний рахунок дружин, дітей і батьків загиблих було перераховано певні суми в доларах, виділено кошти для ремонту квартир і приватних будівель, погашено заборгованості за комунальні послуги. На прохання потерпілих для них придбано 35 квартир у різних містах України, незалежно від того, було чи ні житло в Краснодоні. Всі родини пройшли медичне обстеження, і той, хто потребував лікування, його отримав. 110 сімей було оздоровлено влітку за курортно-санаторними путівками, поправили своє здоров'я на морському узбережжі і 100 дітей, з яких 23 протягом трьох місяців відпочивали на Кубі. Урядова комісія виконала свою обіцянку і ще в одному плані. Той, хто прагнув продовжити свою освіту у вищих навчальних закладах чи коледжах за рахунок державного забезпечення, таку можливість отримав. Усі діти, котрі втратили батьків, одержали пенсії та регресні, причому дві профспілки — НПГ і ПРВП — внесли пропозицію сплачувати їх кожному синові і доньці загиблого гірника до 23 років. Члени комісії відмовилися назвати цифри призначених пенсій, однак з розмови з гірниками шахти стало відомо, що мінімальна становить приблизно 100 гривень, а максимальна — до 600—800 гривень на місяць. Якщо, скажімо, в родині двоє дітей, то сам лише пенсійний дохід в окремих сім'ях виражається в сумі приблизно 1000 гривень.

Та є й інша оцінка роботи комісії — негативна. Дають її, звичайно, родини загиблих гірників. Головний аргумент такої оцінки грунтується, очевидно, на суб'єктивному сприйнятті тих, хто залишився без годувальника, — на почутті несправедливості стосовно себе з боку держави. Це окрема, вельми складна, серйозна розмова, котра, судячи з усього, ніколи полюбовно скінчитися не може. Важка така розмова і з іншої причини. Всупереч нашому бажанню на поверхню може зринути таке, чого ми ні бачити, ні чути не бажаємо. Кажу «ми», маючи на увазі не тільки всю нашу державу, а й шахтарських удів, про яких ідеться. Розмова та стосується і тих бідних краснодонських жінок, чиї чоловіки також загинули в тій самій шахті, але поодинці. Вони вправі вважати себе скривдженими рідною державою: для їхніх родин не створювали фонди допомоги, видали лише досить скромні компенсації. Говорити про це слід і час, попри жалість до скривджених і ризик лишитися не зрозумілим.

Шахтарські вдови

Ще й дев'ять днів не минуло після похорону, а до Краснодонського суду вже почали надходити заяви з проханням розглянути громадські справи з усиновлення чи вдочеріння, з розлучень і шлюбів. Надходили вони від тих, чиї прізвища в одному випадку не значилися у списках потерпілих сімей, в іншому — хто потребував законного підтвердження свого безпосереднього зв'язку з загиблим. І члени урядової комісії, і представники влади, і профспілкові організації, що вели приймання членів сімей загиблих гірників і визначали розміри допомоги, що її потребували потерпілі, не раз опинялися у складній ситуації. Це життя. Доводилося з'ясовувати, котра з дружин має право отримувати матеріальну допомогу і хто з дітей — пенсію. З'ясувалося, що дехто з гірників, не розірвавши шлюбу з першою дружиною, створили сім'ю з іншою жінкою, але не узаконили свої стосунки з нею. Протягом кількох років виховували чужих дітей, підтримуючи власних аліментами. Після їх загибелі права на матеріальну державну підтримку домагалися одразу обидві родини. І якому комусь члени державної комісії у проханні відмовляли, справа доходила до суду. За словами тих, з ким доводилося зустрічатись, в окремих випадках дружини самі починали з'ясовувати стосунки між собою, і такі розборки не завжди завершувалися миром. Слід зазначити, що шахтарські дружини — то особлива категорія жінок. За останні роки їм довелося нести на своїх плечах головний тягар сімейних проблем. Особливо тим, чиї чоловіки працювали на шахті імені Баракова. Адже вона протягом трьох останніх років перебувала у стані страйку. Чоловіки страйкували під стінами облдержадміністрації, а жінки тим часом сушили голови над тим, чим годувати дітей, а часом і самі ставали до лав страйкарів. Шахтарські дружини — мужні бійці. І сьогодні, коли їхньою головною зброєю стала загибель чоловіка, з ними й поготів важко ставати до поєдинку. Вони беруть гору.

У Краснодоні мені довелося вислухати безліч різних історій про те, що, отримавши за смерть чоловіка великі компенсації й поправивши своє матеріальне становище, дехто почав скуповувати золоті прикраси, набувати машини, вести розгульне життя. Дехто покинув працювати — великі пенсії на дітей тепер це дозволяли. Бач, і панські замашки з'явилися. Розповідають, що одна вдовичка забажала мати у своїй квартирі ванну «джакузі» і почала вимагати від урядової комісії встановити її. Безплатно, звичайно. За рахунок компенсування втрати годувальника. Мало того, щоб отримати матеріальну допомогу, дехто пішов на свідому фальсифікацію. Краснодон — містечко невеличке. Тут усі про всіх усе знають. І хто кого кохає, і хто кого як жаліє. А поготів, коли йдеться про обман, то його легко розкрити. Таким удовицям з осудом перемивають кісточки. Але тихцем. Зв'язуватися не хочуть — по судах затягають.

Глиняні курочки — сумна позначка

У комісії з надання й розподілу гуманітарної допомоги і розв'язання соціальних питань шахти імені Баракова не мали якоїсь офіційної інформації про результати своєї діяльності. Посилаються на те, що вже добряче втомилися від усіляких розборок з родинами загиблих. Людей, які увійшли до складу комісії, можна зрозуміти. Так, дуже важко розмовляти зі скривдженими долею жінками. Але, з другого боку, працювати було б набагато легше, якби під час формування комісії до її складу ввели психолога, соціолога, конфліктолога, одне слово, фахівців, покликаних працювати у таких ситуаціях. Та оскільки таке не сталося, комісія розв'язувала конфлікти з великими труднощами, керуючись скоріш емоціями, аніж здоровою логікою. Можливо, тому вона й не мала належної довіри у дружин загиблих гірників. Тож чи варто звинувачувати жінок у тому, що вони віддали перевагу бюрократичному процесові обстоювання своїх прав, оббиваючи пороги представників державної влади? Втім, вони намагалися діяти й самі, встановивши власний контроль за розподілом гуманітарного вантажу, що надходив до краснодонського фонду допомоги. І все-таки невдоволення є й донині. Кажуть, дві жінки поїхали до Києва до самого Президента скаржитися на, м'яко кажучи, несправедливість у розподілі коштів: і гроші дали не всі, і валюту виплатили не кожному, і «кращу гуманітарку» начальство собі привласнило. Навіть до Луганська дійшла історія про китайські хутряні ковдри, яких вистачило лише для половини сімей. Конфлікт «перетягування ковдр» й досі не вичерпано... Є й інша історія. Зачувши про те, що з Ізраїлю прибула машина з гуманітарним вантажем вартістю в півмільйона гривень, удови цілу ніч чергували біля авто, «щоб допомога не пішла наліво». Коли вранці відкрили фургон, виявили там керамічних курочок, качечок та інших пернатих, яких прислав якийсь Рабинович, аби розрадити горе вдів. І тепер саме по тих глиняних курочках сьогодні можна пізнати квартиру, де живе родина загиблого гірника. У квартирі Любові Остапчук, в якої після смерті чоловіка залишилося четверо дітей, керамікою, приміром, заставлено всі нижні полиці нової «стінки». Яскраве глиняне пір'ячко ніяк не відповідає старим шпалерам, продавленому кріслу і металевим ліжкам, вкритим запраними ковдрами.

І наостанок — про любов

На похмурому тлі всіх конфліктів, пов'язаних з розподілом коштів, є одна контрастна пляма. Як мені розповідали, отримавши гроші за загиблого чоловіка, одна з жінок, навіть не порахувавши отриману суму, підійшла у всіх на очах до іншої вдови й віддала їй усі ці папірці, пояснивши свій вчинок так: у мене, мовляв, не склалося з чоловіком згоди і любові, він пішов до тебе і ти змогла йому це дати, отож і гроші тобі належать. Багато хто такий вчинок оцінили по-своєму: дурна, мовляв, свого щастя не розуміє. А я пояснила б цей благородний жест свідомим бажанням вирватись із вакууму бездуховності, в якому обставиниув'язнили усіх цих удів. А ще я гадаю, що та жінка зуміла оцінити силу кохання, вимірюючи його аж ніяк не гіркими слізьми на могилі загиблого чоловіка.

Того дня, коли разом з усіма загиблими «бараковцями» ховали Сергія Курбатова, його одинадцятирічний син Сергійко все ще був «у бігах», не відаючи про те, що залишився круглим сиротою: його мати померла ще раніше. Хлопчика довго шукали, а коли знайшли, близькі родичі почали оформляти опікунство. Та Сергійко у родичів довго не затримався і знову пустився мандрувати. А коли хлопчика знайшли, на виховання його взяв двоюрідний дядько. Хотілося б думати, що рішення цього чоловіка прихистити дитину було продиктоване не так прагненням розпоряджатися грошима племінника, як справжнє бажання дати хлопчикові тепло й любов. Принаймні Сергійко тепер ходить до школи, одягнутий, взутий, нагодований і головне — покинув бурлакувати.

У Краснодоні подейкують, що шахта імені Баракова розташована у якійсь геопатогенній зоні. Тут раз у раз виникають ситуації, що переважно сприяють руйнуванню, а не творенню. Навіть кладовище між шахтою Баракова і колишньою 22-ю, де поховано частину загиблих гірників, нині під загрозою затоплення — Колесниковський водогін, розташований за 30 метрів, в аварійному стані. Шахтарі кажуть, що як тут рвоне, кладовище заллє водою і відновити його буде важко. Про це знали й тоді, як ховали гірників. Та цей факт ніхто коментувати не хоче.

Від дня краснодонської трагедії минуло майже вісім місяців. Це — час випробування болем. І для людей, і для нашого суспільства. І цей іспит не завершено...

Алла АНТИПОВА.

! У номер

Під тиском

(Початок на 12-й стор.).

Є, щоправда, інша точка зору: віддати об'єкти в оренду іноземному інвестору як концесії. На мою думку, передача газопровідної системи України в концесію терміном на 25 років є негативною. По-перше, якщо газотранспортна система сповна передається «Газпрому» в управління, то він самостійно визначатиме напрями поточної роботи, формуватиме кадрову політику, адже за Законом України «Про концесію», держава не має права втручатися в господарську діяльність концесіонерів.

Закон України не встановлює чітких вимог до обов'язків концесіонера щодо модернізації об'єкта концесії, тобто газотранспортної системи, що може призвести до повного використання потужності газотранспортної системи без її відновлення. Після закінчення терміну концесії держава отримає назад газотранспортну систему з нульовим ресурсним запасом компресорних станцій.

Для виходу із ситуації, яка склалася довкола газотранспортної системи України, необхідні такі заходи:

— підвищення надійності транзиту російського газу, виконання наміченої програми реконструкції компресорних станцій і газотранспортної системи;

— будівництво та вчасне введення в дію газопроводу Тальне—Ананьїв—Ізмаїл та компресорних станцій Тарутино, що дасть можливість транспортувати в Туреччину та на Балкани додатково 22 млрд. кубометрів газу на рік;

— розв'язати проблему нелегального відбору російського газу. Споживання газу має відповідати фінансовим можливостям його закупівлі за кордоном, наявності газу власного видобутку і заробленого за транзитні послуги;

— ефективне використання газу, проведення енерго- і газозаощаджувальної політики, істотне зменшення енергоємкості ВВП. Виконання запланованого скорочення споживання газу згідно з постановою Кабінету Міністрів № 751 (1997 р.);

— вжиття заходів щодо зменшення монопольної залежності від поставок російського газу;

— проведення переговорів з Російською Федерацією і РАТ «Газпром» та підписання відповідних довгострокових угод щодо використання газотранспортної системи України для транзиту російського газу.

Іван ДІЯК,
голова підкомітету Комітету ВР з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки.

Для довідки

Система газопроводів Івацевичі — Долина починається на території Білорусі, перетинає кордон Білорусь —Україна (газовимірювальна станція Кобрин) і закінчується на компресорній станції Долина. Довжина кожної нитки газопроводу по Україні — 387 км. За річної проектної продуктивності в 30 млрд. кубометрів цією системою було протранспортовано: в1998 році —8,6 млрд. кубометрів газу, в 1999-му — 10,9 млрд. кубометрів. Газопроводи Івацевичі — Долина завантажено на 30—35 відсотків.

Газопровід Торжок—Долина починається на території Росії, перетинає кордон Білорусь—Україна (газовимірювальна станція Мозир) і закінчується на компресорній станції Долина. Довжина по Україні — 530 км, робочий тиск — 75 кгс/см², річна проектна продуктивність близько 27 млрд. кубометрів. Через відсутність компресорних станцій фактичний тиск по газопроводу 44—50 кгс/см². У 1998 році ним протранспортовано — 4,4 млрд. кубометрів газу, в 1999-му — 3,6 млрд. кубометрів.

Співочі голоси України

Надзбручанського краю намисто

(Початок на 1-й стор.).

Це був бенефіс підзабутої останніми роками народної творчості з усіма притаманними їй рисами: великими хорами й запальними козацькими танцями у виконанні народних аматорських ансамблів пісні і танцю «Збручани», "Любисток», «Хлібодари», вихованців Тернопільського музичного училища імені Соломії Крушельницької та інших. Особливо колоритною була фольклорна композиція лемківських аматорських колективів. Не забули «нащадки славетного Байди» й козацьку минувшину. Після пародійно-зневажливої інтерпретації нашої історії у фільмі «Вогнем і мечем» творчі звіти-концерти — не просто потужний стимул для мистецького життя регіонів, а й доречна сьогодні ін'єкція національної гідності та захоплення власною співочою культурою. Цим і пояснюється зростаючий інтерес до таких акцій.

Друге відділення концерту налаштовувало на камерний настрій. Адже акцент перемістився на талановитих особистостей (заради чого ми, власне, й прийшли). Ось коли наше журі вкрай розгубилося і пошкодувало, що має обрати лише одного переможця. В іншому разі обов'язково відзначили б чарівний класичний вокал Наталії Лемішки та Світлани Декар. Співочу славу Тернопілля підтримали також Анатолій Горчинський, Корнель Сятецький, Уляна Воробей, Ігор Гаврилюк, сестри Монастирські і зовсім юні (напевне ще дошкільнята) Тарас Кушнір та Едуард Романюта.

Не доведеться глядачам побачити обіцяного в програмі виступу «народного шикидима» Віктора Павліка, який колись прикрашав тернопільську самодіяльність. На жаль. Такий сценічний жанр, як ілюзіон, представили народний артист України Степан Савка і заслужена артистка України Галина Савка. Це був своєрідний пролог до виступу земляків — аматорського цирку з Чорткова.

Урочистості концерту додали вітальні промови віце-прем'єр-міністра України Миколи Жулинського, київського міського голови Олександра Омельченка та голови Тернопільської облдержадміністрації Василя Коломийчука, що пролунали на початку концерту. Олександр Омельченко, приміром, подякував тернополянам за мистецтво, а Василь Коломийчук згадав липневе стихійне лихо — смерч, що залишив без даху над головою десятки людей, і подякував Президентові за допомогу у боротьбі з його наслідками. А земляків, котрі тепер мешкають у Києві, закликав частіше приїжджати додому...

Для глибшого «занурення у середовище» тернопільці розгорнули у фойє палацу виставку образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Надзбручанського краю. Святкового настрою додавало пиво «Опілля», яким безкоштовно частували усіх бажаючих. Воно склало неабияку конкуренцію палацівським коньякам — по 25 гривень за 50 грамів. Тож зігрівало душу «Опілля»...

Юлія ПОТАПЕНКО.

На знімку: Едуард Романюта на сцені Національного палацу «Україна».

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

«ТІС» об'єднує партнерів

Вітчизняний стиль

З ініціативи СП «Трансінвестсервіс» («ТІС») вдруге в Одесі зібралися на ділову зустріч виробники, торговці й перевізники мінеральних добрив.

Президент СП "ТІС" Олексій Ставніцер ознайомив гостей із здобутками свого підприємства. А зроблено чимало.

"ТІС" увів в експлуатацію додатково до вже діючого на 17-му причалі ще один технологічний виробничий комплекс, і тепер великотоннажні судна можуть швартуватися і завантажуватися на причалі № 16. На власній залізничній станції обробляється щодоби понад 300 вагонів. У нових механізованих і автоматизованих складських приміщеннях можна зберігати 150 тисяч тонн добрив. Підприємство спроможне за рік переробляти 2,5 мільйона тонн вантажів.

У будівництво вже вкладено 15 мільйонів інвестиційних доларів. Підприємство, 41 відсоток акцій якого належить Фондові держмайна України, дбає й про соціальну сферу.

Під час зустрічі "ТІС" запропонував заснувати Українську асоціацію виробників, торговців та перевізників добрив. Мета об'єднання — сприяти виробництву мінеральних добрив в Україні, розвиткові національного ринку їх збуту, відновленню у взаємодії з аграрним сектором родючості земель, наданню допомоги підприємствам — членам асоціації. До неї, крім «ТІСу», увійшли такі велети хіміндустрії, як горлівське ВАТ «Концерн «Стірол» й Одеський припортовий завод, Одеський та Маріупольський морські порти та ще близько двох десятків підприємств й організацій.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Кошти на «ветеранські» знижки закінчилися. Є милиці без рецепта

Репортер

Ще недавно на великому вікні-вітрині аптеки яскравими літерами було виведено «Ветеранська». Підійшовши до заскленого поверху в житловій багатоповерхівці, який вона займає, подумала, що помилилася — напис зник.

Потрапивши до величезного залу з традиційною для наших аптек білою стерильністю, зрозуміла, що не одна я шукаю тут учорашню вивіску.

— Дайте мені книгу скарг! — настійливо вимагав немолодий чоловік у потертому фетровому капелюсі й благенькому пальті з обірваним гудзиком.

— Та до чого тут наша книга скарг до аптечного управління? Їм і жалійтеся, — намагається пом'якшити напружену ситуацію молода дівчина за прилавком.

— Де те ваше управління? Я що, туди ще йти маю? От напишу у вашу книжку, вони прочитають, — надіваючи окуляри і гортаючи принесений журнал для скарг, бормоче покупець.

Ще кілька тижнів тому в цій великій аптеці в Залізничному районі Києва справді був ветеранський відділ, де вітчизняні ліки продавали зі знижками. Старенький прийшов сюди з анотацією серцевого препарату, котрий випускає фармацевтична фірма «Дарниця». У ветеранському відділі тоді він купив його за п'ять гривень. Нині йому пропонують ті само ліки тільки харківського виробника, але вдвічі дорожче. Без знижок.

Як з'ясувалося, аптека ця приватна, і утримувати їй пільгову секцію стало невигідно. От і закрили. І жодне аптекоуправління поновити її наказати не може.

Місце пільгових препаратів для ветеранів посіли «супутні» товари — дитячі памперси, імпортні молочні каші, соки, косметика за ринковими цінами.

До однієї з аптек Печерського району столиці я прийшла за «наводкою» сусідки. Її чоловік був «приписаний» до неї як ветеран війни. Однак добрих відгуків про цю аптеку я не почула — мовляв, і асортимент там бідний, і ставлення не таке, як хотілося б їм. Тому от уже рік, як сусіди перестали туди ходити.

Увечері в аптеці з вивіскою «Київська міськадміністрація, аптечне об'єднання «Фармація» комунальне підприємство...» було порожньо. Завідувач аптеки неохоче, але пояснив мені ситуацію:

— Згідно з постановою Печерської райради ми обслуговували малозабезпечених мешканців району, що мали пільги на придбання ліків. А за ветеранськими посвідченнями реалізовували препарати на 40% дешевше. Це було ще на початку року. Потім кошти в адміністрації району закінчилися...

Прямо з вітчизняними виробниками аптека не працює. Бо прямі поставки — це великі суми, невигідно. Закуповує невеликі партії у посередників. За словами настороженого завідувача, клієнти його аптеки — в основному ті, хто працює в цьому бізнес-районі, тутешніх мешканців мало. Тому в асортименті переважають препарати широкого вжитку і сезонні ліки.

Виходячи, помітила у кутку за прилавком палиці і милиці. Завідувач розрекламував вітчизняний товар — мовляв, наші, міцні, недорогі (10—15 грн. штука) і без рецепта. Запропонував купити...

Ольга ВІТЕР.

Бліц-опитування

Пенсіонерка Клавдія Петрівна:

— Коли я дізналася, що цитрамон подорожчав, то так засмутилася, що навіть тиск підскочив. А нітрогліцерин тепер коштує 2 грн. 50 коп., бо — імпортний, а нашого, кажуть, не випускають. Я що, тепер мушу півпенсії в аптеці залишити?

Пенсіонер Петро Матвійович:

— Вони, аптеки, за наш рахунок існують! Ветеранських нині практично немає — всі закриваються. А в тих, що залишилися, відпускають за пільговими цінами тільки наші препарати. Моє серце дешевим валідолом уже не вилікувати...

Бізнесмен Вадим:

— Я до аптеки не ходжу, все, що потрібно, хатня робітниця купує. Або друзі з-за кордону привозять.

Домогосподарка Вікторія:

— У мене донька часто хворіє, три роки їй. До аптеки по трави ходжу — вони не дуже дорогі. Антибіотик довелося купити за 14 гривень, інфекцію вигнали, після нього від алергії дитину місяць лікували.

Робітник Олександр:

— Я в аптеці беру тільки те, що з дитинства знаю — анальгін, аспірин, гірчичники... Але, правду кажучи, хворобу стараюся вигнати народними методами: випив щось міцніше, пропотів і гаразд.

Спорт

У шаховому королівстві наші — знать!

У Стамбулі завершилася Всесвітня шахова олімпіада. У чоловіків переможцями стали спортсмени Росії. «Срібло» дісталося шахістам Німеччини. До грандів увійшли і представники України, яких разом з угорцями удостоєно бронзових медалей. У жінок шаховими королевами стали китаянки. А за ними на п'єдесталі —Грузія та Росія.

Перевірка боєм

Хокей. У Копенгагені відбувся міжнародний турнір національних збірних. Україна — Данія — 1:1, Україна — Норвегія — 1:6, Україна — Австрія — 4:1. Приз виграли норвежці.

Льюїс підтвердив клас

Бокс. У Лас-Вегасі (США) відбувся поєдинок між володарем чемпіонських титулів за версіями WBC, IBO та IBF англійцем Леннокcом Льюїсом та претендентом із Нової Зеландії Девідом Туа на прізвисько Людожер. Бій тривав усі дванадцять раундів. Але перевага англійця ні в кого не викликала сумніву. Нагадаю, що наступної весни планується поєдинок Льюїса з Володимиром Кличком.

«Спартак» у ліговій «основі»

Гандбол. Вигравши в Києві матч другого відбіркового раунду Ліги чемпіонів у німецького «Лейпціга» —35:28, гандболістки київського «Спартака» вийшли до основних змагань.

У нас — догравання

Футбол. Чемпіонат України. Вища ліга. Відкладений матч 11-го туру. «Металург» Зп — «Шахтар». 8 000. 2:3. Бастон, 58, Демченко, 90 — Воробей, 9, з пенальті, Ковальов, 57, Попов, 78.

«Металург» Д — «Динамо», 0: 0.

... у них — чергові тури

Іспанія. «Атлетік» (Більбао) — «Сельта» (Віго) — 2:1. Італія. «Барі» — «Мілан» — 1:3 (два м'ячі забив Шевченко). Англія. «Арсенал» — «Дербі Каунті» — 0:0, «Астон Вілла» — «Тоттенхем» — 2:0. Франція. «Сент-Етьєн» — «Монако» — 1:0. «Мец» — «Гінгам» —1:1. Німеччина. «Вердер» — «Бохум» — 2:0.

За Кубок Президента

Футзал. У другому розіграші Кубка Президента України серед студентів стартували понад дві з половиною сотні команд. На фінальну стадію, яка відбулася у спорткомплексі КПІ, вийшли 28 колективів. У вирішальному поєдинку «Академія» (Запоріжжя) взяла гору над командою РЕГІ (Рівне) — 1:0. «Золотий» гол на рахунку Дениса Погапського.

На знімку: розіграли щей суперкубок, який отримала команда Національного університету фізкультури і спорту (Київ).

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Добірку підготував Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.
Редколегія: Олександр БІЛИК, Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДЯ.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 179041.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311208.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса ВР України: 01008, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 446-91-37, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com